Velencei-tó

2024. 1. szám

Kultúra – gazdaság – turizmus – életmód

ÚJRAGONDOLT HAGYOMÁNYOK

Tóth-Mundrusz Anett kékfestő a hagyományokról

SZÍVÜGYÜK A DIÓ

Engelhardt Ádám, a lovasberényi Engelhardt dióbirtokról

KINCSESTÁJ

Kerékpáros pihenők a mi térségünk csodáival

MESÉK A VELENCEI-TÓRÓL

– varázslatos világ csodás történetekkel

10 ezer példányban megjelenő ingyenes magazin

HALÁSZ GEDEON KÖZPONT

NÉPFŐISKOLA • KÁRPÁT-MEDENCEI MŰVÉSZETI

HALÁSZ GEDEON
ESEMÉNYKÖZPONT

2475 Kápolnásnyék, Kazinczy utca 22-30.

A Velencei-tó térségének egyedülálló központja közel 1000 négyzetméteren várja céges és magán megrendelőit a főváros vonzáskörzetében, ***Kápolnásnyéken***.

AJÁNLATOT KÉRNE?

Keressen elérhetőségeinken

rendezveny@esemenykozpont.hu

esemenykozpont.hu

+36 20 445 6556

@esemenykozpont.hu

Gárdony felett az ég:
Fény-nyaláb vetül a Velencei-tóra

Fordulat várható...

2024 nyarán fordulat várható a Velencei-tó életében. 2023 telén és az idei esztendő tavaszán végre kellő mennyiségű csapadék hullott felénk is, s a régóta áhított mértéket érte el tavunk vízszintje. Sokan maguknak tulajdonítják az érdemet, s bár vitathatatlan, hogy mind a csapadékvizet bevezető árkokat kitisztítóknak, mind a vízügyi szakembereknek sokat köszönhetünk, ám valójában egyedül Istené a dicsőség, hiszen tudtommal esőtáncot senki sem járt. A vízszint emelkedése számos dologhoz szükséges: például a tó flórájának és faunájának jó állapotban való megőrzéséhez, a táj szép látványához, a fürdőzők kielégítő komfortérzetéhez, a hajózási vállalat hatékony működéséhez, a vízisportélet javulásához, különösen az északi evezős pálya működtetéséhez stb. S mindezek együtt hozhatják el a turizmus mutatóinak javulását, a vendégéjszakák számának növekedését, a turizmusból élők bevételeinek növekedését. S ez bizony ráfér a településeinkre és a vállalkozóinkra, mert a sok negatív hírnek, a távozó polgármesterek szerencsétlen megnyilvánulásainak eredményeképpen elvesztettük a korábbi pozíciónkat, a Covid-járvány előtti forgalmat meg sem közelítjük.

A csapadékmennyiség érdemi növekedésén túl még egy változás történt a 2024-es turisztikai szezon kezdetén: az előrehozott önkormányzati választások a Velencei-tó két legnagyobb településének vezetésében szintén fordulatot hoztak. A kisebb településeken már csak azért sem következett be vezetőváltás, mert a lakosság annyira elégedett volt az elöljárókkal, hogy a polgármestereknek nem voltak kihívóik. Pákozd, Kápolnásnyék és Pázmánd a megkezdett úton haladhat tovább, de ugyanez igaz Sukoróra is, ahol nem sikerült leváltani a település első emberét.

A két nagy váltás a turizmusban ugyan csak jövőre éreztetheti a hatását, de azért érdemes szembenézni azzal, hogy Gárdonyban és Velencén nagyon erős üzenetet küldtek a választók: gyökeres változást akarnak. S ez az üzenet nehezen értelmezhető pártpolitikai alapon: ugyanis Gárdonyban a regnáló kormánypárti polgármestert váltja egy egyesületi színekben indult jelölt, míg Velencén egy civil szervezet színeiben politizáló polgármestert váltja majd a kormánypárt zászlaja alatt menetelő helyi politikus. Azaz nem az országosan meghatározó pártok ellen vagy mellett voksolt a lakosság, hanem a regnáló vezetők ellen. És ebben a turizmus helyzete, a megvalósult és az elmaradt fejlesztések is szerepet játszottak.

Gárdonyban sokan gondolják úgy, nem az önkormányzat dolga éttermet építeni a tóparton, főleg nem úgy, hogy a beruházás a meghirdetetett bérleti díj mellett még száz év alatt sem térülhet meg. Az évtizedek óta megszokott és szeretett szabadstrandok megszüntetését a turisták és a helyiek is joggal kifogásolták. Velencén viszont a tervezett uszoda megtorpedózását, a magánberuházók fejlesztéseinek akadályozását, az ígért, de elmaradt beruházásokat, valamint a Korzó körüli áldatlan állapotokat rótták fel a távozó polgármesternek.

Bárhogyan is viszonyuljunk a pártpolitikához, a mostani voksolás is arra figyelmeztet bennünket, az emberek az uniós választáson érthetően pártalapon szavaztak, de az önkormányzati választáson azt nézték, mi a településük érdeke, ezért számos helyen teljesen mást mutatnak a listás és a polgármesteri választás számai (igaz ez Csepelre, Mórra, de nálunk Velencére is). Félre kell tenni tehát az évtizedes sérelmeket, mert a tókörnyéki települések összefogása, hatékony együttműködése, a tisztességes hang megtalálása nélkül nem fogunk tudni fejlődni, gyarapodni.

Fejlődésre viszont nagy szükségünk van, mert sajnos még mindig igaz az, amit másfél évtizede szajkózok: egy-egy örömteli tóparti beruházás ellenére a Velencei-tó és környéke felett a szocializmus szelleme lebeg, s a tópart nagy része erősen retró hangulatot áraszt.

L. Simon László

VELENCEI-TÓ – Kulturális, idegenforgalmi, gasztronómiai, gazdasági magazin. **2024/1., VI. évfolyam első szám.** Megjelenik évente kétszer, illetve tematikus számokkal alkalmanként. Felelős szerkesztő: **S. Töttő Rita**. Szerkesztőbizottság: **L. Simon László (elnök), Rodics Eszter, Bársony Péter**. Kiadja a **Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány**, 2475 Kápolnásnyék, Deák Ferenc utca 10., Telefon: 06-21 292-0471. **www.velma.hu**, e-mail: **szerkesztoseg@velma.hu**, Felelős kiadó: **Dr. Kazai Viktor kuratóriumi elnök**. Hirdetésfelvétel a szerkesztőség elérhetőségein lehetséges. Címlapkép: **Cikkely Panni**, Nyomdai előkészítés: **Arany Imre | Layout Factory**, Nyomdai munkák: **Apáti Nyomda – Cegléd**, Példányszám: 10.000, ISSN 2677-0504. A magazint kiadó Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány támogatója a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

TARTALOM

Fordulat várható… 1

AJÁNLÓ

TOP biciklis pontok a tó körül 4–5

Rejtély a Nyéki Expresszen… 13

Programok a Velencei-tónál, 2024. június–szeptember 26–27

KULTÚRA

Pazar szőttesek, lenyűgöző alkotások – **Rodics Eszter**, **Csapláros Andrea**, **dr. Kazai Viktor**, **Lezsák Sándor** és **L. Simon László** az *Ariadné fonala* kiállításán 6–8

Egyetemes kontúrok, természeti formák – Új állandó kiállítás Kápolnásnyéken **Szűcs László** szobrászművész munkáiból 10–12

Vörösmarty Emlékház: Történelmi emlékhely a Velencei-tónál – **Zsigmond Attila** történelmi emlékhelyet jelölő sztéléjét **Móczár Gábor**, **Harrach Péter**, **Podhorszki István** és **L. Simon László** leplezte le 32–33

Megújult a Fejér vármegyei irodalmi emlékfal – A költészet napján avatták **Baráth Fábián** ***Kalász Márton*** domborművét, melyen köszöntötte a közönséget **Rodics Eszter**, **Tóth István**, **Kalász Orsolya**, **L. Simon László**, **Szentmártoni János** és **Gyulay Orsolya** is 48–49

TURIZMUS

Hajózz, kenuzz a Velencei-tavon idén is! 14–15

Bikavölgyi Panzió, Agárd 28

Katonai Emlékpark Pákozdon: történelem a Velencei-hegység árnyékában 37

CÍMLAPSZTORI

Panni újraálmodta a Velencei-tavat – **Czikkely Panni** illusztrátor a *Mesék a Velencei-tóról* című kötetről 16

Válogatás a *Mesék a Velencei-tóról* című kötetből:
Tóth Szilvia: Pitykés Janó 18–19
Toth Yvett: A Velencei-tó madarai 20–21

AKTÍV

Kincsestáj: Kerékpáros pihenők a mi térségünk csodáival 22–25

PORTRÉ

Minden képzeletet felülmúló eredmények: interjú **Dr. Kazai Viktorral**, a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány elnökével 29–31

Újragondolt hagyományok – **Tóth-Mundrusz Anett** kékfestő a hagyományokról 38–41

Erősödő érzelmi kötődések – **Prieger Zsolt**, az Anima Sound System frontembere a térséghez fűződő viszonyáról 54–55

Láthatatlan porszem a természetben – **Mészáros András** természetfotós az élővilág velencei-tavi megörökítője 62–63

TÓPARTI GASZTRO

Szívügyük a dió – **Engelhardt Ádám**, a lovasberényi Engelhardt dióbirtokról 44–46

HELYI

Alkotóház Kápolnásnyéken: az új művésztelep központját **Lezsák Sándor** avatta fel 34–36

A víz kapuja: **Varga Norbert** fafaragó mozgalmas és látványos alkotása a Pisztráng kemping bejáratánál 47

KITEKINTŐ

Martonvásári kitekintő: Séta és romantika a kastély ősfái között 52–53

HELYTÖRTÉNET

Hortobágyi Frigyes: Gőzmozdony-matuzsálem a kápolnásnyéki Halász-kastély udvarán 50–51

Kárpáti Miklós: Volt-e kapcsolata ***Bartók Béla***nak a Velencei-tóval? 56–59

Kárpáti Miklós: Zsidó strand Agárdon 60–61

TOP BICIKLIS PONTOK A TÓ KÖRÜL

Kerékpárral végigtekerni a Velencei-tó térségében olyan élmény, amely egy életre szól. Remek kerékpárutak, csodás panoráma, izgalmas gasztronómia és színes programok várják az aktív turizmus kedvelőit 2024-ben is.

A Budapest-Balaton kerékpárút kiépítésével, a *Kincsestáj* projekt létrehozásával, valamint a többi, a Velencei-tó közelében futó bicikliút fejlesztésével olyan infrastruktúra jött létre a kerekezők számára, mely már valódi kikapcsolódást nyújthat minden aktív turista számára. Szervizpontok, ivókutak, árnyékos pihenők állnak rendelkezésre – mégpedig olyan helyszíneken, ahol tartalmas élményekre is számíthat a szemlélődő. Ezek közül mazsoláztunk most párat, kedvcsinálóként.

Pump Track kerékpárpálya (Velence, Tábor u. 14.)

Nem csak azoknak érdemes elhozniuk a biciklit vagy rollert a nyaralásra, akik hosszabb utakat terveznek vele. Azoknak is, akik azt szeretnék, hogy gyermekük mozgalmas kikapcsolódást találjon magának. Ilyen a velencei pumpapálya, ahol könnyebb és nehezebb kiépített pályákon kerekezhetnek a fiatalok. Van itt minden, ami a biciklisek számára fontos lehet: szervizpont, mosdó, pihenő.

Természetvédelem a vízen (Dinnyési kilátó)

Az elmúlt időszakban felújított dinnyési kilátópont a Sarvajc-kereszt mellett található, ahol a tó természetvédelmi területére kitekintést nyújtó látvány mellett szervizpont is várja a bicikliseket. A pihenőpont napfelkelte és naplemente idején is többet nyújt az átlagos kerékpárpihenőknél. Csak néhány lépcsőt kell megtenni ahhoz, hogy a kerékpáros szeme elé táruljon a Velencei-tó madárvilága, nádasai, szigetei és a felette elvonuló, élelmet kereső vadlibák sora.

Fafaragásos kerékpáros pihenő (Pázmánd, Deák Ferenc utca)

Látványos fafaragásokkal körülvett, fedett kerékpáros pihenő várja Pázmándon a bicikliseket. Kútvízzel és UV-sugárzás mérővel felszerelt kis pont ez, ahol Varga Norbert, helyi fafaragó művész figurái teszik emlékezetessé az itt töltött időt. Kulturált lehetőség ez mindazok számára, akik átutazóban vannak, akár Budapestről, akár a Balaton felől közelítik meg a Velencei-tó térségét. A panoráma is magáért beszél a környéken.

Hegyi élmények (Mészeg-hegy, Pákozdi Pagony, Katonai Emlékpark, pákozdi kikötő)

A magas fákkal övezett pákozdi kerékpárútról letérve, a 81307-es mellékútról pillanatok alatt megközelíthető a Pákozdi Pagony biciklivel is. A Sukoró és Pákozd között található kirándulóhelyen állatpark, pihenők, erdei tornapálya, játszótér várja a látogatókat. A Mészeg-hegy e gazdag faunájú területén akár egésznapos kikapcsolódást is tervezhet a kerekező. Ha pedig kicsit még feljebb bicikliznek, a pákozdi Katonai Emlékparkot is megnézhetik, még feljebb a Halász csárdát, valamint a pákozdi kikötőt, ahonnan akár át is hajózhatnak a kerékpárosok a Velencei-tó túloldalára.

Vízparti pihenőpont (Gárdony, Holdfény sétány)

Nem kifejezetten kerékpáros pihenő, ellenben a gárdonyi Holdfény-sétány mellett halad el az a kiépített, elkülönített és biztonságos kerékpárút, melyről kicsit letérve a tóparton pihenhet meg a kerekező. A sétányon stég, étterem, utcabútorok, parkok, szálloda és természetesen a Velencei-tó teljes panorámája biztosítja a remekbeszabott élményt. A kis sárga hídon áttekerve pedig tovább folytathatja útját a kerekes vándor.

Jelképek árnyékában (Sukoró, kettős kereszt)

2023-ban állították Sukoró egyik legszebb panorámájú pihenőpontján, a Fehérvári út melletti dombon azt az emlékkeresztet, amely Nagy-Magyarország térképével történelmi igazodási pont is egyben. Nem véletlenül hívják a helyet Panoráma dombnak: a turisták innen rálátnak a teljes Velencei-tóra, valamint a tavat övező településekre. Naplemente idején a kiépített padokon megpihenni felejthetetlen élmény. Közben pedig érdemes elolvasni az emléktáblát is, amely Trianonra emlékezteti az arra járót.

Pazar szőttesek, lenyűgöző alkotások

A Szombathelyi Képtár textilgyűjteményéből nyílt a 2024-es év első kiállítása a kápolnásnyéki Halász-kastélyban. Az *Ariadné fonala* című tárlaton a magyar textilművészet monumentális és lélegzetelállító darabjai láthatók. A július 14-ig látható kiállításra L. Simon László kurátor válogatta az alkotásokat. Alább az ő gondolatai olvashatók.

Fotók: Kőmíves András

Rodics Eszter, Csapláros Andrea, dr. Kazai Viktor, Lezsák Sándor és L. Simon László az Ariadné fonala kiállítás megnyitóján

Talán nem túlzás azt állítani, hogy Szombathely a magyar textilművészet fővárosa – több mint fél évszázada rendeznek ebben a gyönyörű városban olyan biennálékat, illetve 2008-tól triennálékat, amelyeken a kortárs textilesek legjobbjai mutatkoznak be. 1970. szeptember 9-én nyitották meg az I. Fal- és Tértextil Biennálét a Savaria Múzeumban, s azóta formálódik gazdagodik a múzeum mára már rendkívül értékessé vált gyűjteménye, amelynek ismerete nélkül lehetetlen átfogó képpel rendelkezni a szocializmus időszakának, valamint a rendszerváltás óta eltelt évtizedek magyar textilművészetéről: az alkotókról, a téma- és anyagválasztásaikról, ennek az ipar- és képzőművészet határán mozgó művészeti ágnak a technikai, formai, és tematikai

A kiállításmegnyitó közönsége - a Velencei-tó kulturális eseményeire nyitott látogatók megtöltötték a tereket

gazdagságáról. A szombathelyi biennálék anyagából engem elsősorban az alkotóművészet tárgykörébe sorolható művek foglalkoztatnak, azaz a kezdetektől meglévő fal- és tértextil kategória alkotásai; az inkább iparművészeti jelentőségű további kategóriákba tartozó produktumok (az ipari, vagy a miniatűrtextilek, vagy éppen a zászlók és a szalagok) bemutatása és gyűjtése is fontos közgyűjteményi feladat, ám mégiscsak a sokfelé tájékozódó és kísérletező művészeinknek a hetvenes évektől egyre sokszínűbbé váló autonóm művei miatt beszélhetünk nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő jelentőségű, önálló magyar textilművészetről.

Magam sokáig azt hittem, hogy a klasszikus és a kortárs avantgárd alkotások, köztük a médiaművészet termése, vagy éppen az előadó- és a képzőművészet határán egyensúlyozó performanszok iránti erőteljes érdeklődésem éppen nyitottságom bizonyítéka. Valójában nem így volt, hiszen mindeközben jelentős területek, ügyek és életművek mellett mentem el, mígnem sok-sok hatásnak, személyes találkozásnak köszönhetően befogadóként sokkal komplexebben kezdtem foglalkozni a kortárs magyar képzőművészettel annál, mint amit a kilencvenes vagy a kétezres években megtekintett Velencei Biennálék, illetve számos hazai kiállítás kurátorai „kijelöltek” számomra. A klasszikus témákat felvállaló szobrászat, a kisplasztikák, az érmek iránti viszonylag újkeletű érdeklődésem mellett a textilművészet gazdagságára és érvényességére is felfigyeltem, s ez utóbbiban nagy szerepe volt a Szombathelyi Képtár állandó kiállítása többszöri megtekintésének is.

Azért is szerettem volna kiállítást rendezni – a hazai művészeti életben a 2016-os megnyitása óta már magának nevet és rangot szerzett kápolnásnyéki Halász-kastélyban – a szombathelyi gyűjtemény legjobbjaiból, hogy a kastély visszatérő és újonnan érkező látógatóban is tudatosítsuk: a magyar textilművészet világszínvonalú, a Savaria Múzeum gyűjteménye pedig kiemelkedő jelentőségű. A műfaj jellegéből és a területen ismertté vált alkotók viszonylag kisebb számából következően akár átfogó képet is lehetne adni egy ilyen válogatáskor, ám a Halász-kastély tereinek mérete és különösen a termek belmagassága korlátozott abban, hogy olyan nagyszerű műveket is bemutathassak a Velencei-tóhoz utazó közönségnek, amelyek nekem a személyes kedvenceim közé tartoznak. Ugyanakkor az előző mondatból is kiderül, a válogatás maximálisan szubjektív: semmiképpen sem törekedtem arra, ami egy művészettörténésztől elvárható lenne, azaz hogy a műfaj, illetve a szombathelyi gyűjtemény összetettségét feltárjam. Ezzel szemben megengedtem magamnak, hogy az általam emberként és művészként is

A kiállítás alkotói

Balázs Irén
Bonin Katalin
Farkas Gabriella
Fürtös Ilona
Hauser Beáta
Hübner Aranka
Kelecsényi Csilla
Kókay Krisztina
Lovas Ilona
Nagy Judit
Nagy Mari
Pápai Lívia
Péreli Zsuzsa
Polgár Rózsa
Preiser Klára
Redő Ferenc
Rónai Éva
Solti Gizella
Szántó Piroska
Szenes Zsuzsa
Szilvitzky Margit
Szuppán Irén
Takács Katalin
Temessy Ildikó
Vető Márta
Vidák István

A Szombathelyi Képtár textilgyűjteményéből érkeztek a szőttesek Kápolnásnyékre

A Savaria Múzeumból érkező gyűjtést L. Simon László válogatta a Halász-kastély kiállítótereibe

sokra tartott, személyesen is jól ismert alkotók (Lovas Ilonától Kókay Krisztinán át Péreli Zsuzsáig) nagyszerű munkáiból hozzak el néhány kiemelkedő darabot, illetve hogy olyan textileket válogassak ki, amelyek az alkotó személyétől függetlenül nagy hatást gyakoroltak rám. Hasonlóképpen jártam tehát el, mint a Halász-kastély korábbi két olyan kiállításakor, amelyeken vármegyénk aktív művészeit mutattam be (Szubjektív Fejér, 2019, Szubjektív Fejér 2.0, 2022), bár e két megvalósult tárlat esetében a konkrét művek kiválasztásában nagy szabadságot hagytam az általam meghívott alkotóknak is. Ez a mostani textilkiállítás esetében azért sem volt lehetséges, mert jó pár esetben már lezárt életművekről van szó, illetve semmiképpen sem akartam túllépni a szombathelyi gyűjteményen, amire már csak azért sem volt szükség, mert a Savaria Múzeum fantasztikus anyagából ötször megtölthetném a Halász-kastélyt, s mindezt minőségi, esztétikai kompromisszumok megkötése nélkül tehetném meg.

Minden vállaltan szubjektív mustra a válogató szemléletéről és ízléséről is elmond valamit. Magam csak abban reménykedem, a Halász-kastély látogatóinak nem fog csalódást okozni, hogy az én szemüvegemen keresztül kell rápillantaniuk a magyar textilművészet kiemelkedő jelentőségű gyűjteményére, s remélhetőleg kedvet csinálunk egy szombathelyi múzeumlátogatáshoz is. Higgyék el, megéri.

Végezetül köszönetet kell mondanom Csapláros Andrea múzeumigazgatónak, hogy partnerünk volt a kiállítás megrendezésében, illetve a gyűjteményt szeretettel, mély szakmaisággal és elkötelezettséggel gondozó Cebula Anna művészettörténész-főmuzeológusnak a nyitottságáért, rugalmasságáért és segítőkészségéért. *(L. Simon László, a kiállítás kurátora)*

Július 14-ig látogatható a kiállítás a Halász-kastélyban, ezt követően újabb különlegesség érkezik

Grandiózus és aprólékos részletekkel rendelkező munkák láthatók a kiállításon

RAJZOLTA:
ZÓRÁD ERNŐ

Gulliver kalapjától Háry János kalandjáig
13 történet eredeti illusztrációi a magyar diafilm hőskorából

Az 1950-es évektől napjainkig generációk sora nőtt fel a „tekerős" diafilmeken, amelyek képregény formában, a falra vetítve varázsoltak el kicsit és nagyot. Sokan emlékszünk még a diavetítés különös élményére, a lesötétített szobában az izgalmas kalandokra, melyeket szüleink meséltek vég nélkül, mert megunhatatlan volt. Gulliver, Huckleberry Finn vagy Don Qijote kalandjai, Marco Polo utazása, Háry János meséje vagy Verne Gyula regényei keltek életre ezeken a meghitt estéken.
A magyar diafilm története immár 70 éves múltra tekint vissza, s a műfaj egyik legismertebb megteremtője Zórád Ernő (1911–2004) festő- és grafikusművész volt. A Halász-kastély legújabb kiállításán tizenhárom klasszikus diafilm eredeti illusztrációin keresztül mutatja be nemcsak a történetet magát, hanem azt is, hogyan és milyen technikával készültek e filmek. Az önmagukban is kiemelkedő grafikai értéket képviselő akvarellek, illetve a kiállításhoz kapcsolódó diavetítések egy remek családi kirándulás keretében, egyedülálló kulturális csemegét ígérnek a kápolnásnyéki Halász-kastélyba látogató gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt.
Az időszaki kiállítás a BÁV ART, a kápolnásnyéki Halász-kastély és a Magyar Diafilmgyártó Vállalat közös szervezésében valósul meg.

A tárlat 2024. július 21-től november 17-ig látogatható a kastély nyitvatartási idejében.

Halász-kastély 2475 Kápolnásnyék, Deák Ferenc utca 10.
www.halaszkastely.hu

HALÁSZ KASTÉLY KÁPOLNÁSNYÉK

BÁV ART antik & modern 250 éves a BÁV

Fotók: S. Töttő Rita

Egyetemes kontúrok, természeti formák

Új állandó kiállítás Kápolnásnyéken Szűcs László szobrászművész munkáiból

Újabb kulturális csemegével gazdagodott a Velencei-tó térsége: különleges pavilonokban, állandó kiállításon láthatók Szűcs László szobrászművész alkotásai Kápolnásnyéken, a Vörösmarty Emlékház és a Liszt Művészház szomszédságában. Lenyűgöző életmű lelt otthonra.

2024 májusában költözött Kápolnásnyékre Szűcs László szobrászművész életműve, melynek lenyűgöző gyűjteményéből állandó tárlatot hozott létre a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola, a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány és a Velencei-tavi Területés Településfejlesztési Nonprofit Kft. A kiállítás anyagát L. Simon László mentette át a jövőnek, a Covid járvány idején, művészi pályájának legaktívabb időszakában elhunyt alkotó munkáinak felvásárlásával. Így a tárlat kurátoraként – Bak Andrea, Marosfalvi Ákos, Miklovics Gyula, Bucsi Áron, Kontur András, Rodics Eszter és Varga Csaba segítségével – a maga nemében páratlan anyagot állított össze és helyezett el egy építészeti és grafikai szempontból is méltó kiállítótérben. E szavakkal ajánlja L. Simon László a művészetet kedvelő közönség figyelmébe a gyűjteményt:

Simon Rozália készítette érme és Szűcs László album is készült a galéria megnyitójára, melyek a helyszínen kaphatóak

Markáns arc, nyitott tekintet és férfias kézfogás – ez jut eszembe az első találkozásunkról. Mindez elég volt ahhoz, hogy azonnal megértsük egymást, ami az alapja volt annak, hogy kellő nyitottsággal közelítsek összetett alkotói tevékenységéhez. Pályáját tanulmányozva két dolog nyűgözött le: az a kemény munka, amit régi mesterek kőszobrainak és műemlék épületek díszítőelemeinek restaurátorként elvégzett, illetve – Wehner Tibor művészettörténész szavaival élve – „fantasztikus mesterségbeli tudással megformált, remekbe szabott előadásmóddal élő alkotásai". S az is, hogy a – korunkban egyre kevésbé értékelt – mesterségbeli tudás nála alázattal és szorgalommal társult, aminek egyenes következményeként a kemény márványból készült szobrait is maga faragta, csiszolta. Szűcs Lászlót nem vette körül inasok, segédek, a keze alá, vagy éppen helyette dolgozó tanítványok hada. Büszke lehetett arra, hogy mindent a saját erejéből ért el az életében.

Az a szobrászati nyelv, ami a sajátja volt, aminek számos párhuzamát láthatjuk a hazai és az európai kortárs képzőművészetben, a természetéből és jellegéből következően könnyen átcsúszhatott volna a giccs ingoványos területére. Szűcs László ezt a kockázatot következetesen kikerülte, s ennek az alábbi okait látom: egyrészt példának tekintette a választott mestereinek Brâncuşinak vagy Henry Moore-nak a formai tisztaságát, másrészt a restaurátori munka mindig visszarángatta a rögvalóságba, s a klasszikus értékek tiszteletéhez, harmadrészt a megélhetését nem az autonóm szobrászat biztosította, ezért sem kellett a divatos irányzatoknak és a lakberendezői igényeknek megfelelő szobrokat készítenie, így sem a megrendelőkkel, sem önmagával nem között kompromisszumot.

Minden szobrászati anyagot magabiztosan használt, nem volt olyan részterülete az alkotási folyamatnak, amiben ne lett volna otthon. Agyagból mintázni, gipszet önteni ugyanúgy tudott, mint fába vagy kőbe faragni gondolatait. S láthatólag a finoman megmunkált bronz szobrai is szakmai magabiztosságáról tanúskodnak.

Idézetek Szűcs Lászlóról

„Jóllehet pályája korai szakaszában alkotott természetelvű, a natúrához hű, figuratív kompozíciókat is, művei az erőteljesen stilizált, s hangsúlyosan az elvonatkoztatott kisplasztikák és kisszobrok plasztikai világába kalauzolják befogadóit." (**Wehner Tibor**)

„Szűcs erotikus tartalmú szobraiban, az akt-torzókban, a gyümölcsre emlékeztető organikus formáiban a nőiséget fogalmazza meg." (**Bálványos Anna**)

„Torzói formailag talán a löszbabákat, a folyómederből kikerülő homokkő alakzatokat idézik, csakhogy emberszerűségükkel gyakran az ázsiai füves puszták nomád szkítáitól a kunokig alkalmazott, a kőtömb természetességét meghagyó kamennaja figurákra is emlékeztetnek. […] Szűcs László legtöbb alkotása a jin és jang elmélet szerint, a férfi és nő nemi szervének kerekded, gömbölyű, ovális és hosszúkás, finom bevágással, behajlítással, befordítással való természetes ábrázolása." (**Szenti Tibor**)

„A kiállításnak […] sikerült igazolnia, hogy a Möbius-szalag ma is központi jelentőségű alakzat, tipológiai, szimbolikus és esztétikai szempontból egyaránt. […] Ami pedig a művészetet illeti, a Möbius-szalag lehet egyszerűen csak ürügy valamilyen tartalom közlésére, de lehet egy koncepcionális rendszer része is, mely új vizuális gondolatmeneteket eredményez." (**Beke László**)

„A modernitás immár klasszikusnak ítélhető szellemét sugárzó Szűcs László-művek körében […] a tradíciók tiszteletben tartásával úgy vélekedhetünk: mintha az alkotó kéz nem is a tudatosan kidolgozott szobrászi programnak, hanem az isteni természet törvényeinek engedelmeskedve végezné művészi munkáját." (**Wehner Tibor**)

„Szűcs László szobrai annyira beszédesek és annyira önmagukról a vizualitás nyelvén mindent elmondanak, hogy talán nem is kell lefordítani szavakra és mondatokra, olyan szép az anyag, a formák esztétikusak, feszítettek, plasztikusak, megjelennek bennük üregek, külső és belső formák, izgalmas a forma kezelése, az árnyék hatása, hogy azt hiszem, tényleg nem érdemes ecsetelni, hogy mitől szépek. Az organikus formák és a térben szerveződő matematikailag, geometriailag leírható formáknak az összeházasítása, összevonása. Ez az, ami különös egyéniséget és izgalmat ad Szűcs László szobrainak." (**Farkas Ádám**)

„Szűcs László szobraiból ősi, elemi erő sugárzik, mintha a hegyi patak vagy a hullámzó tenger mosta, pörgette, csiszolta volna őket ilyenné; időtlenné válnak, egyszersmind egyetemessé. Vágyat érez az ember, hogy megsimítsa, körbejárja őket, mert minden nézetből újat adnak." (**Végh Károly**)

„Szűcsnél elmondhatjuk, hogy nála a természet formái a döntőek. A természet karakterei, a természetes formák, tehát ez a plusz hozzátoldás is nagyon fontos. Az ő művészetében semmi nem kimódolt, semmi nem erőszakos. Valamilyen nagyon ősi természetesség van jelen ebben az egészen különös műtárgyvilágban." (**Feledy Balázs**)

„Szűcs egy anyagból készült munkáinál a benne lévő duzzadó őserőt, vitalitást és a letisztult forma egységét látjuk, a többféle anyagot ötvöző szobrainál viszont különféle méretű és irányú forma kapaszkodik szervesen egymásba." (**Kéthelyi Eszter**)

„Főiskolás évei alatt ismerkedett meg a nagy szobrászelődök munkásságával. Közülük legnagyobb hatást Brâncuşi, Henry Moore, illetve Borsos Miklós művészete tett rá. Mint nagy elődei, műveiben ő is kereste, keresi, és meg is találta a harmóniát a természettel és az anyaggal." (**Molnár György**)

Szűcs László (1954–2021)

1973-ban érettségizett a szegedi Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola díszítőszobrász szakán (mestere Tóth Sándor volt). Még ugyanebben az évben felvételt nyert a Magyar Képzőművészeti Főiskola kőszobrász-restaurátor szakára, ahol egy év kötelező katonai szolgálat után, 1974-ben kezdte meg tanulmányait. Ez idő alatt több éven keresztül kisebb-nagyobb munkákat végzett az akkor még működő Képzőművészeti Kivitelező Vállalatnál, mint szerződéses díszítőszobrász illetve segédrestaurátor.

1980-ban szerezte meg a kőszobrász-restaurátor művész diplomát (mesterei: Lisztes István és Antal Károly voltak). Diplomamunkája a régi lebontott Atheneum Nyomda klasszicista épülethomlokzaton található két nagyméretű kőszobor nőalak restaurálása volt.

Restaurátori munkái mellett önálló szobrászművészeti feladatok kivitelezéseiben is szerepet vállalt. Mestere, Antal Károly szobrászművész irányítása mellett részt vett Amerigo Tot Gödöllőre készített 150 m²-es domborművének nagyított gipszminta kivitelezésében, valamint 2 nagyméretű szobor „Lovag és heroldja" Anjou-kori figuráinak rekonstrukciójában.

Friss diplomásként az akkori Német Szövetségi Köztársaságban római kori épületmaradványok restaurálásához csatlakozott 1981-ben és 1983-ban Weißenburgban, illetve 1985-ben Kemptenben.

Restaurátori munkái mellett jelentős szobrászművészi tevékenységet is folytatott. Munkáival rendszeresen részt vett önálló és csoportos képzőművészeti kiállításokon, Magyarországon és külföldön egyaránt, kimagasló alkotásokat hagyva az utókor számára.

A Magyar Restaurátor Kamarának és a Pomázi Művészek Társaságának is egyik alapítója volt, valamint tagja volt a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Szobrász Társaságnak is.

A Szűcs galéria avatásán L. Simon László, Závogyán Magdolna és Podhorszki István is megtekintette a tárlatot

Napfényes terek a kápolnásnyéki kiállításon – gazdag életút lenyomata látható gyűjteményben

Egyetlen dolgot hiányolhat az utókor: kisebb márványszobrainak többségét szívesen látnánk nagy méretben közöttünk, ezzel is árnyalva és változatosabbá téve az utóbbi évtized emlékezetpolitikai küzdelmeinek alárendelt honi köztéri szobrászatot.

Szűcs László 1954-ben született Hódmezővásárhelyen. Túl a hatvanon is életerős és tervekkel teli ember volt. Sosem hittem volna, hogy egy folyamatos fizikai munkát végző egészséges férfit olyan hihetetlen gyorsasággal fog leteríteni a Covid vírus, mint ahogyan vele elbánt. 2021-ben a szülővárosában rendezett temetésén azon gondolkodtam, hogy a nagyszerű restaurátori pályája mellett éppen most tudott volna kiteljesedni az autonóm alkotói tevékenysége is.

Ugyan ezt a korai és hirtelen halála meggátolta, a barátai és tisztelői úgy gondolták, érdemes életművének egy részét egyben tartani és bemutatni a nagyközönségnek.

Ezért vásárolta meg a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola a szobrait, plakettjeit és érmeit, hogy az így létrejövő gyűjtemény egy részéből állandó kiállítást rendezzünk be.

A Liszt Művészház, a Vörösmarty Emlékház és a Csajághy Laura Szabadtéri Színpad szomszédságában található galéria állandó tárlat helyszíne

Modern dizájn – a Szűcs galéria pavilonja Kápolnásnyéken

REJTÉLY
a Nyéki Expresszen…

A VELENCEI-TÓ EGYETLEN SZABADULÓSZOBÁJA IZGALMAKKAL VÁRJA ÉRDEKLŐDŐIT

„A művészeti világot megrázta a hír, hogy egy értékes festmény eltűnt a kápolnásnyéki **Halász-kastélyból.** *Az eltűnt műtárgy egyike volt a múzeum legbecsesebb darabjainak, és értéke több millió eurót tesz ki. A rendőrség azonnal bekapcsolódott az ügybe, és a nyomozás jelenleg is folyamatban van. Az elsődleges gyanúsított Victor Aronov, a litván származású üzletember és híres műgyűjtő, aki az elmúlt években számos értékes műalkotást szerzett be kollekciójába kétes úton."*

IZGALMASAN HANGZIK?

Ha ellátogatsz a kápolnásnyéki Halász-kastély kertjében „parkoló" vonatkocsiban kialakított szabadulószobába, **TE** lehetsz a detektív, aki utánajár a rejtélynek!

szabaduloszoba@halaszkastely.hu

2475 Kápolnásnyék, Deák Ferenc utca 10.

www.halaszkastely.hu/szabadulószoba

RÉSZVÉTEL **CSAK ELŐZETES REGISZTRÁCIÓVAL** LEHETSÉGES.
REGISZTRÁLNI CSAK E-MAILEN LEHET, AMELYET **3 NAPPAL ELŐRE** SZÜKSÉGES ELKÜLDENI
A FENTI E-MAIL CÍMRE **DÁTUM**, **IDŐPONT** ÉS **TELEFONOS ELÉRHETŐSÉG** MEGJELÖLÉSÉVEL.

Hajózz, kenuzz
a Velencei-tavon idén is!

TOP 5 HAJÓZÁSI ÉLMÉNY A TAVON

1. Az Agárd és Pákozd-Szúnyog-sziget között **menetrendszerűen közlekedő, átkelő hajójáratok** mellett 30 perces **sétahajózásra** is lehetőség nyílik a Szúnyog-szigeten, illetve egyórás sétahajó járatok indulnak Agárdról napközben.
2. Egy kellemes nyári nap méltó zárása lehet **naplementés sétahajó** járatok egyike. A tó jellegzetes arcát rajzoló sejtelmes nádasok, és a lágy ívű Velencei-hegység keretezte északi oldal panorámája talán ezidőtájt a leghangulatosabb. A hajóútvonalak sajátos nevű tisztásokat, nádasokat érintenek. Agárdról induló járat esetén többek közt a Vaskapu, Lángi-tisztás, Vendel-tisztás, Rigya, Hosszú-tisztás nevű szakaszokon hajózhatunk.
3. A Duna-Ipoly Nemzeti Parkkal együttműködve **egyórás sétahajó járatok indulnak a Velencei-tavi Madárrezervátumba** is. A hajóút során a nemzeti park biztosítja a szakszerű idegenvezetést, melynek célja a Velencei-tó védett értékeinek, úszólápos területeinek bemutatása.
4. Kóstoljon Velencei-tó környéki borokat Borostyán-Kovács Tamara sommelier közreműködésével és élvezze a naplemente különleges hangulatát egy **egyórás borkóstolóval egybekötött sétahajózáson**. Ötféle Velencei-tó környéki bor kóstolása mellett az érdeklődők megismerhetik a Velencei-tavi borkészítés, valamint a bemutatott borok és borászok történetét, igény szerint a borkóstolás alapjait.
5. **Születésnap megünnepléséhez, esküvők alkalmával és egyéb rendezvényekre szintén bérelhetők a hajók**, ami igazán különleges ajándéknak, egyedi élménynek számít.

+ TOP TÚRÁK ÉS KIRÁNDULÁSOK A VÍZEN

+1 A **kenutúrához** használt 4-7-8 személyes csapatkenuk kiválóan alkalmasak arra, hogy az expedíciós kenutúrák résztvevői felfedezhessék a Közép-Dunántúl egyik legszebb természeti értékét, a Velencei-tavat. Egyedülálló élményt jelent az ősi halászcsapások, titkos ösvények felfedezése, a tó vízi világának megismerése. A csapatkenuk használata nem igényel vízi jártasságot. Minden kenus számára (kisgyermekeknek is) evezőt, mentőmellényt biztosítanak, melyek használata kötelező. A felfedező utakat biológia szakirányt végzett, a tavat jól ismerő túravezető irányítja, aki az egyes állomáshelyeken természetismereti előadást tart. Összesen 10 darab 3-4 fős, 7 darab 7-8 fős túrakenu áll rendelkezésre. Egyszerre akár kb. 80-100 fő kenuztatására is van lehetőség.

+2 A 20+1 fős **sárkányhajók** bejárják a Velencei-tó összes hajózható részét. Időjárástól függően az év minden napján indulnak. A sárkányhajó evezése könnyen elsajátítható, a lényeg az együtt evezés élménye! A csoportokat a Velencei-tavat jól ismerő kormányosok kísérik. A túrákhoz megfelelő méretű mentőmellényeket, evezőket biztosítanak, melyek használata kötelező. A túra közben igény szerint házi versenyeket rendezhetnek. Jelenleg 3 darab 20+1 fős sárkányhajó áll rendelkezésre, így akár 63 fővel is egyszerre vízre lehet szállni, versenyezni.

HAJÓMENETREND

2024. ÉVI VELENCEI-TAVI ELŐ- ÉS UTÓSZEZONI HAJÓMENETREND

március 30. – június 21. minden szombaton, vasárnap és ünnepnap
augusztus 26. – szeptember 29. minden szombaton, vasárnap és ünnepnap

ÁTKELŐ SÉTAHAJÓ JÁRAT AGÁRD ÉS PÁKOZD-SZÚNYOG-SZIGET KÖZÖTT (menetidő: kb. 20 perc)

10:15	11:15	13:15	15:30	Indul	AGÁRD	Érkezik	11:15	12:45	14:15	16:30
10:45	11:45	13:45	16:00	Érkezik	PÁKOZD-SZÚNYOG-SZ.	Indul	10:45	12:15	13:45	16:00

SÉTAHAJÓZÁS PÁKOZD-SZÚNYOG-SZIGETEN (menetidő: kb. 30 perc)
Indul (min. 6 felnőtt fizető vendég esetén): 11:45-kor.

Várjuk a fedélzeten!

SÉTAHAJÓZÁS AGÁRDON (menetidő: kb. 1 óra)
Indul (min. 6 felnőtt fizető vendég esetén): 14:15-kor és 16:30-kor.

JEGYÁRAK áfával (F/Gy-Ny/J*):
* F: Felnőtt, Gy-Ny: Gyermek (4-18) és Nyugdíjas,
* J: Jelképes (fogyatékkal élők és kísérőjük jogosultságot igazoló okmány alapján)
Vonaljegy Agárd és Pákozd-Szúnyog-sziget között: 1700/1300/500 Ft.
Sétahajózás Pákozd-Szúnyog-szigeten: 1300/1000/400 Ft.
Sétahajózás Agárdon: 2600/2000/800 Ft.
Családi kedvezmény: két szülő esetén a második gyermek díjmentesen utazhat.
Díjmentes utazás: 4 éves korig.
Kerékpárszállítás ingyenes!

HAJÓBÉRLÉS
100 személyes „Nadap" nevű hajó bérleti díja: 60 000 Ft/óra+áfa (bruttó 76 200 Ft/óra)
50 személyes „Agárd" nevű hajó bérleti díja: 48 000 Ft/óra+áfa (bruttó 60 960 Ft/óra)
A hajók bérleti díja tartalmaz egy Velencei-tó élővilágáról szóló tájékoztatót, de ezt az igényét kérjük jelezze a különjárat megrendelésekor!

Menetjegyek a hajón válthatók. A biztonság érdekében a hajóvezető utasításai az utasokra nézve is kötelezőek. A menetrendváltozás jogát fenntartjuk.
Viharos idő esetén járatainkat nem indítjuk, és ezért semminemű felelősséget nem vállalunk.

2024. ÉVI VELENCEI-TAVI FŐSZEZONI HAJÓMENETREND

június 22. – augusztus 25.

ÁTKELŐ SÉTAHAJÓ JÁRAT AGÁRD ÉS PÁKOZD-SZÚNYOG-SZIGET KÖZÖTT naponta (menetidő: kb. 20 perc)

10:15	11:15	13:15	15:30	17:30	Indul	AGÁRD	Érkezik	11:15	12:15	14:15	16:30	19:00
10:45	11:45	13:45	16:00	18:00	Érkezik	PÁKOZD-SZÚNYOG-SZ.	Indul	10:45	11:45	13:45	16:00	18:30

SÉTAHAJÓZÁS PÁKOZD-SZÚNYOG-SZIGETEN naponta (menetidő: kb. 30 perc)
Indul (min. 6 felnőtt fizető vendég esetén): naponta 18:00-kor.

SÉTAHAJÓZÁS AGÁRDON naponta (menetidő: kb. 1 óra)
Indul (min. 6 felnőtt fizető vendég esetén): 14:15, 16:30.

NAPLEMENTÉS SÉTAHAJÓZÁS AGÁRDON naponta (menetidő: kb. 1 óra)
Indul (min. 6 felnőtt fizető vendég esetén):
június 22 - július 21 között 20:00-kor
július 22 - augusztus 13 között 19:30-kor
augusztus 14 - augusztus 25 között 19:00-kor

Várjuk a fedélzeten!

JEGYÁRAK áfával (F/Gy-Ny/J*):
* F: Felnőtt, Gy-Ny: Gyermek (4-18) és Nyugdíjas,
* J: Jelképes (fogyatékkal élők és kísérőjük jogosultságot igazoló okmány alapján)
Vonaljegy Agárd és Pákozd-Szúnyog-sziget között: 1700/1300/500 Ft.
Sétahajózás Agárdon: 2600/2000/800 Ft.
Naplementés sétahajózás Agárdon: 3400/2600/1000 Ft.
Családi kedvezmény: két szülő esetén a második gyermek díjmentesen utazhat.
Díjmentes utazás: 4 éves korig.
Kerékpárszállítás ingyenes!

HAJÓBÉRLÉS
100 személyes „Nadap" nevű hajó bérleti díja: 60 000 Ft/óra+áfa (bruttó 76 200 Ft/óra)
50 személyes „Agárd" nevű hajó bérleti díja: 48 000 Ft/óra+áfa (bruttó 60 960 Ft/óra)

Menetjegyek a hajón válthatók. A biztonság érdekében a hajóvezető utasításai az utasokra nézve is kötelezőek. A menetrendváltozás jogát fenntartjuk.
Viharos idő esetén járatainkat nem indítjuk, és ezért semminemű felelősséget nem vállalunk.

Panni újraálmodta a Velencei-tavat

Sárgás-kékes pasztellek, ágak-bogak, nádasok, a víz titkos mesevilága elevenedik meg Czikkely Panni képein a Mesék a Velencei-tóról című gyűjteményes kötet varázslatos írásaihoz kapcsolódva. A fiatal alkotó számára mérföldkő és gigászi teljesítmény volt ez a munka. Az alkotás során hozzá is közelebb került a Velencei-tó.

Czikkely Panni magának is bizonyítani akarta, hogy el tudja készíteni az illusztrációkat
Fotók: Kőmíves András

Czikkely Panni grafikus, illusztrátor, akinek munkássága tökéletesen passzolt a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola *Mesék a Velencei-tóról* című meseírópályázatának írásaihoz. Ez a már kész kötetben könnyen tetten érhető: az írások és az illusztrációk szerves egységet alkotva repítik a Velencei-tó fantasztikus világába az olvasókat. A pályázat legjobb alkotásaiból készült ez a csodálatos mesekönyv, melynek gyűjtését Panni is elolvasta, hogy ihletet merítsen a rajzoláshoz.

Panni formatervezőként végzett, de az illusztráció és a grafika lett élete fő csapásiránya.

– Jelenleg Budapesten élek, a ZUG-műhely nevű kis közösségi műhelyt vezetem, ahol szabadúszóként tevékenykedünk, plusz workshopokat szervezünk. Ez az egyik projektem, a másik pedig a Czikkcakk nevű márkám, mellyel főleg illusztrációimból készítek printeket, dizájntárgyakat – bögrét, táskát, egyebeket. A szabadúszó alkotás számomra igen kreatív és sokszínű elfoglaltság, mert lehetővé teszi azt is, hogy projektalapú munkákat vállaljak különféle ügyfelekkel. Jöhet bármi – könyvillusztráció, logótervezés és arculattervezés is! Így nagyon örültem, amikor ez a könyv megtalált, hiszen az egyik legnagyobb álmom, hogy elsősorban könyv- és mesekönyvillusztrációval foglalkozzak – meséli Panni.

Munkáit ma már közösségi oldalas aktivitásának köszönheti: – Főleg Instagramon vagyok aktív, ahol nagyjából kilenc éve aktívan megosztom a munkáimat. Bármilyen felkérés, egyedi projekt érkezik az életembe, arról rendszeresen kommunikálok, persze egyéb közösségi platformokon is. Ennek köszönhetően érkezik a legtöbb megkeresésem. Igyekszem portfólióként is kezelni tehát az oldalaimat.

Czikkely Panni munkái valóban megszólítják a nézőt, s mint mondja, számára az a fontos, hogy „érzelem és lélek" legyen bennük. – Ebben bízom és hiszek – mondja mosolyogva, s büszkén tartja kezében a *Mesék a Velencei-tóról* című kötetet, melynek címlapján is az ő illusztrációja látható: egy vörösben úszó naplemente a tóparton, madarakkal, nádasokkal. Aki látott már naplementét a Velencei-tónál, érzi a valóságot a vibrálóan meseszerű színek és vonalak mögött. Merthogy tényleg ilyen, tényleg ennyire lenyűgöző a valóságban is.

– Amikor először megtalált ez a lehetőség, úgy éreztem, nincs hozzá elég tapasztalatom. Rodics Eszter, a kötet szerkesztője és Széki András, a tervező azonban nagyon hittek bennem, ők már teljesen belelátták ebbe a könyvbe azt, amit én alkotok, amit képviselek. Nekem ez annyira sokat adott, jól esett, és olyan bizalmat ébresztett bennem, hogy már én is úgy éreztem: meg tudom csinálni. Már magamnak is bizonyítani akartam, hogy képes vagyok rá, és a megadott rövid idő alatt is meg tudom ugrani a feladatot, abban a minőségben, ahogyan azt magamtól elvárom. Önismereti út is volt tehát ez a projekt, ami végül jól sikerült, itt vagyunk, elkészült a kötet. Mondhatjuk, mérföldkő volt a pályafutásomban.

Részlet a *Mesék a Velencei-tóról* című kötetből. Varázslatos illusztrációkkal tette élővé Panni a könyvet

Mesék a Velencei-tóról

A Velencei-tó varázslatos világába, jelenébe és múltjába röpíti az olvasót ez a gazdag mesegyűjtemény, amelyet forgatva sokat megtudhatunk, és még többet elképzelhetünk e festői vidék titkairól, természeti kincseiről, egykori és jelenkori, képzelt és valóságos lakóiról. A Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola meseíró pályázatának eredménye ez a maga nemében egyedülálló kiadvány, amelyben a legifjabb szerző mindössze nyolc, míg a legidősebb közel nyolcvan éves. Ennek is köszönhető, hogy sokféleképpen, a fiatalok és az idősebbek szemszögéből is megismerhetővé válik, milyen sokat jelent e térség kultúrája és e táj gazdagsága az itt élőknek és az ide érkezőknek. Ajánljuk e kötetet mindenkinek, aki képzeletbeli kalandozásra indulna a Velencei-tóhoz. Az élménydús utazást még különlegesebbé teszik Czikkely Panni meseszép és szívet melengető illusztrációi.

A MESEKÖNYV AZ ALÁBBI HELYSZÍNEKEN, NYITVATARTÁSI IDŐBEN VÁSÁROLHATÓ:

Halász-kastély	2475 Kápolnásnyék, Deák Ferenc utca 10.
Vörösmarty Emlékház	2475 Kápolnásnyék, Vörösmarty utca 31.
Papírbolt Kápolnásnyék	2475 Kápolnásnyék, Fő utca 37.
Gárdonyi Antikvárium	2483 Gárdony, Szabadság út 16.
Katonai Emlékpark	8095 Pákozd, Hrsz. 087.

Ár: 6900 Ft

A helyszíneken a bankkártyás és a készpénzes fizetés is lehetséges.
Az online rendelési igényeket a **mese@muveszetinepfoiskola.hu** e-mail címen fogadjuk. A könyv árát díjbekérő alapján, előre utalással lehet fizetni a szállítással kapcsolatos részletek egyeztetését követően.

Válogatás a *Mesék a Velencei-tóról* című kötetből
és Czikkely Panni illusztrációiból

Tóth Szilvia: Pitykés Jankó

No, én mesélek, egy olyat, de olyat, amit magam gubancoltam ki öregapám százéves ládikájából, aztán meg leporoltam, kisimítgattam, s most elmondom néktek! Ide figyeljetek! Volt a faluban egy legényke, csak úgy hívogatták, hogy a Pitykés Jankó. Azért maradt rá ez a név, mert az áldott jó apja huszár volt még negyvennyolcban, aztán ráhagyta a zöld hajtókás, pitykés kabátját, amit – úgy mondják a népek – futkosó kisfiú kora óta le sem vett talán. Hát ez a Pitykés Jankó ott lakott a Velencei-tó mellett, amit ükapja még Fertőnek hívott, no, de ez egy másik történet. Jóraváló legényke volt, az a hír járta. Segített az mindenkinek, illendően viselkedett, megtisztelte az időseket is. Csak, hát mikor úgy szürkületkor kisétált a tó partjára, abban a csudás kis mentében, rögtön elkámpicsorodott a szíve. Leült, s bámulta a kiszáradt medret, közbe-közbe beletúrt fekete, sűrű-göndör hajába, és jó nagyokat sóhajtozott. No, azt se hallotta más, tán csak a kékes rétihéja, aki ott körözött mindig valami elemózsia után kutatva, vagy a kecskebéka, aki szemtelenül pöffeszkedett egy buckán, s igazából nem is érdekelte a világ dolga, hiszen így is, úgy is, ő ült a közepén.

– Aj! Mire való énnékem ez a pitykés mente, ha semmi, de semmi haszna… – búsongott magában Jankó. – Se egy csata, semmi, de semmi nem történik. Pedig, hátha! – sötét szemeiben fellobbant a szikra, s még a gondolattól is hevesebben lélegzett, arca pirospozsgássá vált.

Elképzelte magát hősként egy háborúban, amit a hazáért vív. Látta, ahogy forgatja a kardot, s csak úgy hullik az ellenség! Úgy verdesett a szíve, majd kibuggyant a gyöngyösen odavarrt pitykék alól. Képzelgését az óriásira felfújódott kecskebéka unott kvartyogása szakította félbe, akárha véleményezte volna a Jankó fejében járó gondolatokat.

– Nye, te nye! Elhallgass már! Majd meglátod, hogy igenis huszár leszek! A legeslegjobb, amit a Földön valaha láttak! – hurrogta le a kételkedőt a legény.

– Aztán majd csodálkozol azzal a nagy gülü szemeddel! – szúrta még oda, csak úgy, a teljesség kedvéért.

A Hold szótlan mosollyal figyelte a történést, tisztességgel kivárt, aztán hófehér nyugalommal lejjebb ereszkedett, és lágyan átölelte a tájat. A tücskök rázendítettek a szokott nótájukra, bagoly huhogása adta a kontrát. Ideje volt hazamenni: Jankó még egyet-kettőt simított mentéjén, mintegy leporolva az aznapot, és lehajtott fejjel hazabaktatott. Csöpp ház volt az övék, nem messze a tó partjától, a falu szélén. Döngölt oldalú, nádtetejes. Ablakában tűzpiros muskátlik pislogtak álmatagon, édesanyja ültette őket még a tavaszban, reszketeg, öreg kezével, szíve minden melegével. A bóbiláló szirmok között szűrődött ki a gyertya sápatag fénye. Hazavárták.

– Jó estét, édesanyám! – köszöntötte illendőképpen a fejkendős, ráncokkal átszőtt arcú asszonyt, kinek hozzá éppen hasonlatos, fekete szeme felragyogott a viszontlátás örömétől, és olyan melegséget árasztott, amely betöltötte a szerény hajlékot.

Egyszerű kis lak volt: egy konyha, tűzhellyel, asztallal, meg székekkel, amit még jó apja készített saját kezével. Az aprócska szobában csak két ágy volt, no meg egy szekrényke, amiben jól megfért mindkettejük gúnyája. Nem sok, de éppen elég, hogy szeretetben éldegélhessenek. Betevőjüket a háztáji adta. Voltak tyúkjaik, egy kis disznócskájuk, minden más megtermett a házikó melletti kis kertben.

– Jó, hogy megjöttél, fiam! – ölelte magához gyermekét az asszony.

Sugárzó tekintetével végigmérte, s mint, minden áldott nap, felfedezte benne szeretett férjét. Az a fekete, göndör haj, a sötét, ragyogó tekintet, és igen, az a makacs áll, mind őt idézték vissza.

– Mondd, hogy nem a tónál voltál megint kergetni azokat az esztelen gondolatokat! – suttogta reménykedve, bár előre tudva a választ.

– Hát, ismer maga! Miért is kérd ilyet? – válaszolt Jankó csöndesen, aki igencsak szerette szülőanyját, de hát a vére, a vére az hajtotta volna.

Hamar pirkadt. A hetyke kakas, amint a nap emelkedni kezdett az égbolton, már belekezdett kacifántos kukorékolásába, ami az ittenieknek jelezte, hogy bizony, kezdődik egy új nap. A madarak is csiripelésbe fogtak, a macska lomhán nyújtózkodott a tűzhely mellett, s a malacka éles visítással követelte a reggelijét. Jankó is feltápászkodott, mosdott, felöltötte magára az elmaradhatatlan pitykés kabátot, és sietett ellátni az állatokat. Mire elvégzett, várta otthon a friss tej, nagy karéj kenyér, mellé kis szalonna. Isten tudja miért, de valahogy Jankónak hívása volt arra, hogy kimenjen a kiszáradt tóparthoz. Se a héja nem körözött, se a kecskebéka nem dülleszkedett sehol. Hát, amint éppen lekucorodott, lódobogást hallott. Azonnal felpattant ülő helyéből és fülelt. S valóban! Egyre közelebb és közelebb hallotta a hangokat. Meresztgette a szemeit, hátha lát is valamit.

– Te magasságos ég! – kiáltotta, amikor megpillantotta az éppen felé közeledő huszársereget.

Még gondolatában sem látott ilyen szépet! Hű! Azok a nyalka huszárok, ahogy sorban lovagoltak szebbnél szebb paripájukon! Lelkemre mondom, Jankó szeme-szája tátva maradt a csodálkozástól. No, egészen addig, míg éppen pont vele szemben meg nem állt a sereg, s meg nem szólították.

– Adj Isten, te legény! – kiáltott rá a kapitány mosolyogva, látván a megdöbbenést, s kackiás bajuszán pödört egyet.

– Fogadj Isten, kapitány uram! – válaszolta Pitykés Jankó, tudva a tisztességet, de még mindig ámulatban.

– Aztán mondd! Ez a tó régóta kiszáradt-e? – kérdezte a huszár érdeklődve, s nem rejtette véka alá mosolyát, látván a szemben álló döbbenetét.

– Az biza rég! Tán öregapám látta még teljesnek. Mesélt is róla – hagyta el a szó Jankó ajakát, miközben kezdett felocsúdni.

– Aztán vannak-e erre veszedelmes állatok? – faggatózott tovább a paripáján ülő kapitány.

– Itt? Ugyan már! Néha egy-egy vaddisznó erre téved, de nem gondolnám, hogy különösképpen veszedelmes lenne!

– Hát azt a mentét meg hol kaptad? – ugrott le lováról a huszár, és mustrálni kezdte a legényt.

– Ezt? Hát édesapámtól! Huszár volt még negyvennyolcban – hebegte Jankó, aki igazán csak most vette észre, mennyire kifakult, megkopott, mondhatni ringyes-rongyos az eddig oly büszkén hordott viselete.

A kapitány szeme elhomályosult a választ hallva. No, nem tűzött még a nap annyira, s a szél sem fújt, hogy homokot szórjon belé, csak úgy feltódultak benne az emlékek. S mert, hát ami a szívén, az a száján egy igaz magyarnak, rögvest ki is mondta, amit gondolt.

– Akkor te jóraváló legény vagy, ez már bizonyos! Aztán akarsz-e beállni hozzánk katonának? – kérdezte egyenesen, nyílt tekintetét Jankó szemébe fúrva.

Jankóval megfordult a világ! Létezik olyan, hogy egy dédelgetett álom valósággá válik? Tyűha!

– Megcsípne, Uram? – kérdezett vissza hebegve, akár egy kisgyermek, mikor meglátja a karácsonyi ajándékát.

– Meg hát! – kacagott fel a kapitány, s belecsípett izmos kezével a legénybe, aki mukkani sem mert, csak érzékelte a bizonyosságot.

– Hogy beállnék-e? Soha nem volt más vágyam! – rikkantotta örömmel Jankó.

– Jól van, no! Akkor itt letáborozunk, s adok én neked egy nem ilyen viseletes mentét! – veregette vállon még mindig nevetve a huszárkapitány.

– Már megbocsásson, Uram, de én azzal nem élnék! Tudja, én ebbe belenőttem… Fakó is, rongyos is, de aki benne volt, az elkísér – felelte Jankó lesütött szemmel.

– Jó ember vagy, Fiam, tiszta szívű! Tudod értékelni a múltat, és tisztelettel adózol neki! Ez már valami! – nyugtázta a kapitány elégedetten, és felemelte karját.

Kürt harsant. A fehérvári huszárok letáboroztak a tó kiszáradt medrében, s megindult a vidám huszárélet. Reggeltől napnyugtáig csattogtak a napcsókolta acélkardok a gyakorlatozáson, dobrokoltak a lovak, majd vigasságos, táncos-énekes estébe hajlottak. Zengett a verbunk, csattogtak a csizmák. Jankó örömmel elegyedett el a nyalka társaságban, és soha, semmikor nem érezte annyira ezt az érzést, hogy megtalálta a helyét. Megtanulta a kardforgatás minden fortélyát, és úgy ült a lovon, mint akit oda teremtettek. Egy napon érces hangján a huszárkapitány így szólt.

– Vitézek, eddig múlattuk az időt! Most harcba hív a haza! Mennünk kell!

Pitykés Jankónak összeszorult a szíve. Tán egész életében erre várt, most mégis úgy érezte, hogy a búcsú édesanyjától nem lesz könnyű. Az idős asszony mint, aki már mindent tud, ott állt a faragott kapuban, fején fekete fejkendő, ráncos keze maga elé fogva, összekulcsolva. Mikoron Jankó eléállt, megölelte, s csak ennyit szólt.

– Menj! Tudom, hogy menned kell! – s hangjában ott volt az az ősi anyai erő, amely képes akár a legszeretettebbet is elengedni, csak, mert neki úgy jobb. Mert az ő élete.

Jankó hosszan megölelte, miközben magába szívta az otthon, a szeretet melegét. Nem szólt. Nem volt mit. Mindketten tudták, hogy az életnek rendje van. No, Pitykés Jankó bizony elment a csatába. Hogy ott mi történt, azt én már nem tudom. Egyet tudok csak. Mikor hazaért, mert bizony isten hazaért, egy zászlót lengetett a kezében, amire ez volt írva: „Győznek vagy halnak a Hazáért.” Én így halottam Pitykés Jankó történetét. Aki nem hiszi, járjon utána!

Válogatás a *Mesék a Velencei-tóról* című kötetből
és Czikkely Panni illusztrációiból

Toth Yvett: A Velencei-tó madarai

Lujzi gondterhelten pakol hátizsákjába. Holnap ugyanis kirándulni mennek az osztállyal a Velencei-tóhoz. Más gyerek repes a boldogságtól egy ilyen hír hallatán, de más gyereknek a szülei valószínűleg nem azt ismételgetik már reggel óta, hogy: „Lehetőleg ne menj túl közel a vízhez, hisz nem tudsz úszni!; Vigyázz a kilátón, mert nagyon veszélyes!; Ne menj a korlát közelébe, és ne nézz le, tudod, hogy tériszonyos vagy!; Ne rohanj a lépcsőkön, mert elesel!; Tudod mit, a legjobb, ha inkább fel sem mész, az a legbiztonságosabb!" Másnap a szülők elkísérik a kislányt az iskolabuszig, és természetesen gondosan megismétlik az összes figyelmeztetést, amit Lujzi már betéve tud. Gombóccal a torkában száll fel a buszra, melyet szülei biztató integetése és a jármű pöfékelve felbúgó, jámbor morgása enyhít egy kicsit. Útközben a kislányban vegyes érzések és még vegyesebb gondolatok kavarognak. Feszült figyelemmel próbálja minél pontosabban feleleveníteni szülei tanácsait, közben folyton elkalandozik. Vajon milyen a Velencei-tó élővilága? Ha mégis felmennék a kilátóra, milyen látvány tárulna elém? Érezni fogom a vízzel elegyedő szél illatát, amiről már olyan sokat olvastam? Miközben ezeken ábrándozik, valamiféle furcsa, izgatott bizsergés költözik a gyomrába. De ez nem a megszokott félelemérzet, hiszen azt jól ismeri. Ez most valami egészen más. Talán a várakozás izgalma. A busz egy ünnepélyes zöttyenéssel megáll, ami jelzi, hogy már meg is érkeztek. Lujzira nyomban rátör az ismeretlentől való félelem, lábai a földbe gyökereznek. De ahogy jobban körülnéz, észreveszi a tavat körülölelő nádast. Látja, ahogyan kecses táncot lejt a szél ritmusára, hallja a lágy, csendes susogását. Lenyűgözőnek találja, hogy egyszerre milyen karcsú, törékeny és mégis milyen erős, hiszen bástyaként védi a tavat és a benne fürdőző napot. Úgy érzi, estig elidőzne itt, ebben a látványban gyönyörködve vagy akár még tovább, csodálva az eget átszínező alkonyi fényeket és hallgatva a tücsökmuzsikát. De ekkor a gyereksereg lelkesen kezd hömpölyögni a kilátó irányába, és Lujzit ismét a jeges iszonyat fogja el. Nem tudja, mit tegyen. Keresse meg Mari nénit, kísérő tanárukat, és szóljon neki, hogy ő inkább lent maradna vagy kockáztasson, és bátorságot színlelve vágjon neki a szédítő magasságnak?

Bátorságot ugyan nem tud színlelni, de végül mégis az utóbbi mellett dönt, remegő kézzel és elfehéredő ujjakkal kapaszkodva a kilátó korlátjába. Hihetetlen erőfeszítésébe kerül mázsás súlyúnak érzett végtagjait egyik lépcsőfokról a másikra vonszolnia, és minden egyes alkalommal, amikor az megreccsen a lába alatt, biztos benne, hogy nyomban a mélybe zuhan. Osztálytársai vegyes reakciókkal viszonyulnak a látottakhoz. Van, aki gúnyolódó megjegyzést vet oda neki, melynek központi szereplője egy csiga, de olyan is akad, aki biztató szavakkal próbálja ösztönözni. Félúton nagyon szeretné feladni, de már nem teheti, ugyanis a lefele haladás gondolata még jobban megrémíti, így inkább folytatja eddigi élete leghosszabbnak és legrosszabbnak érzékelt útját. Kifulladva kaptat fel az utolsó lépcsőfokra, és még soha nem volt ilyen fáradt, de közben meg diadalittasabb, mint valaha. És valami mást is érez, amit ritkán szokott, talán büszkeséget. Igen, határozottan büszke magára. Lehet, hogy részben ez az oka, hogy még frissebbnek érzi a levegőt, még elevenebben zsizsegőnek látja a tájat, még élénkebben hallja a különböző madárfajok trillázását. Eldönti, hogy ha már idáig (f)eljutott, akkor csak azért is kiélvezi minden pillanatát, és közelebbről szemügyre veszi környezete különleges részleteit. Először egy búbos vöcsökcsaládon akad meg a tekintete. A gondoskodó pár gyengéden táplálja a fészekből alig kilátszó csemetéjét, és ez a harmonikus idill elgondolkodtatja Lujzit. Emlékszik, amikor ő kicsi volt, a családja ugyanígy gondoskodott róla, de néha elfelejtik, hogy ő már nem az a védtelen csecsemő, akit mindentől óvni kell, és örülne, ha a szülei olyanok lennének, mint ezek a vízimadarak. Vigyáznak kicsinyükre, de közben tanítgatják is, tudatosan felkészítik a rá váró életre, és talán hiszen ez is benne. Abban, hogy ügyes és talpraesett lesz, hogy boldogulni fog.

Azután meglát egy elegáns hattyút, mely nesztelenül siklik a fényes víztükrön, mintha csak erre született volna. Erről egy újabb emlékkép villan be neki. Hatéves volt, amikor anyukája elvitte úszóleckét venni. Már nagyon várta, milyen lesz, de amikor alámerült, véletlenül elfelejtette, hogy vissza kell tartania a lélegzetét, és a víz kérlelhetetlenül beáramlott az orrlyukain. Nem is az volt talán a legijesztőbb, hogy úgy érezte, megfullad, hanem a szörnyű, égető fájdalom, ami egészen a torkáig hatolt és amihez hasonlót addig még nem érzett. Anyukája sokkos állapotban ráncigálta ki a medencéből, csúnyán összeveszett az úszásoktatóval, felelőtlenséggel vádolva azt, és megfogadta, hogy többé nem viszi vissza, mert túl veszélyes. Lujzi pedig egy-két héttel később már kiheverte a történteket, és szeretett volna visszamenni, de anyja ellentmondást nem tűrő tiltakozását követően belátta, hogy talán tényleg jobb lesz ez így. De most, miközben a hattyú mesés vízi korcsolyaszámát csodálta, elkeseredéssel és tehetetlenségérzettel töltötte el, hogy ő erre képtelen, így eldöntötte magában, hogy amint hazaér, közli a szüleivel, hogy újra nekivágna ennek az úszás dolognak.

Lujzi ekkor még nem is sejti, hogy a nap legemlékezetesebb pillanatában csak ezután lesz része. Egy távoli morajlás rázza meg a vidéket, melyre a nádas közt rejtőző sirályok riadtan szélednek szét a levegőben. Önmagára emlékeztetik ezek az apró, félénk teremtések, de amint megérzik az ég ízét és a szél simogatását, azon nyomban rájönnek, hogy ez az ő terepük, és megszeppentségüket az önfeledt szárnyalás felszabadító magabiztosságára cserélik. Elvakult csodálattal nézte az égnek dedikált piruettjeiket, és azon kapta magát, hogy amíg tekintete játékos cikázásukat követi, nem is szédül annyira a magasban. Érzi, ahogy a gombóc zsugorodik a torkában, és az úgy hozzánőtt gyomorgörcsét sem találja már sehol. Majd hirtelen egy ismerős hang ezt kiáltja: „Nézzétek, milyen édes az a fióka a nádasban!" Először ő maga sem hiszi el, hogy ez a saját hangja, mivel általában még a túlzott beszédet is kerüli az iskolában, nemhogy a kiáltozást. Riadtan és zavartan tekint körbe, attól tartva, hogy osztálytársai majd kigúnyolják viselkedéséért vagy legalábbis furcsán néznek rá, de ehelyett megdöbbenve tapasztalja, hogy a többiek legalább olyan lelkesek a felfedezése miatt, mint ő maga, és látszólag értékelik is szemfülességét. Ekkor egy újabb fogadalmat süllyeszt képzeletbeli befőttesüvegébe, amit majd otthon kiborít és megtart. Mégpedig azt, hogy ezentúl gyakrabban szólal fel az iskolában is, hiszen a fejében elképzelt reakciók úgyis sokkal félelmetesebbek a valódiaknál, és ha mindig magában tartja a gondolatait, soha nem tudja meg, mit szóltak volna hozzá mások.

Felcsendül a tücsökciripelés. Az a hang, amit Lujzi a nap elején még úgy várt, de ami mostanra már a túl korai búcsú szomorú zenéjét játssza benne. Tudja, hogy most mi következik, valahogy le kell jutnia, de határozottan nem fél annyira, mint előtte. A madarakra gondol. A bátor szárnyalásukra, arra, ahogyan a szelet simogatták, és a napsütéssel versengtek, mintha csak neki mutatványoztak volna, mintha csak őt biztatták volna. Vesz egy mély levegőt, és elindul. Lábai nem a lépcsőket próbálják görcsösen letapogatni, csak a szél ritmusát követik. Minden egyes fok megtétele lehetőség arra, hogy ezt a nádszínű, vízillatú levegőt simogathassa. Ha megrémíti a lépcsők recsegése, a nádas nyugtató susogását idézi maga elé. Ha a szédítő magasság bekebelezné, rögtön a cikkcakkban hintázó szárnyas trapézugrók magánszámait képzeli maga elé. Látja, hallja, érzi maga körül a természetet, és ez felvértezi a tudattal, hogy nincs mitől tartania. Hirtelen korát meghaladó bölcsesség kezd felderengeni benne. Rájön arra, hogy ha összebarátkozik az elemekkel, talán saját, belső természetét is megtanulja jobban kezelni és a félelmeit uralni. Mindegy, hogy éppen a fojtogató tériszonyáról, az orrába zúduló, maró vízről vagy az osztálytársai gúnyolódásairól legyen szó, ha elzárkózás helyett megpróbálja megérteni mindegyik saját, egyedi természetét, átformálhatja azt, ahogyan a madarak a szelet maguk körül. Őszinte meglepetéssel fogadja a puha talaj érzetét a lába alatt, ami csak egyet jelenthet. Leért, megcsinálta, sikerült.

Ezúttal a buszon nincs ideje szorongani, mert túlságosan lefoglalja, hogy az osztálytársaival megvitassa a nap történéseit. Fecseg, nevet, él, mint egy igazi gyerek. Alig várja, hogy hazaérve, szüleivel is megossza élményeit. Meg akarja köszönni azt a sok törődést és gondoskodást, és mesélni akar nekik a madarakról. A madarakról, amelyek olykor félnek ugyan, mégis bátrak, pont, mint ő, a madarakról, amelyek aggodalmaskodó szülők, de közben hisznek kicsinyük boldogulásában, amelyek megállíthatatlanná válnak, amint az éggel érintkeznek, amelyek ráébresztették arra, hogy mennyire szeretne megtanulni úszni, még akkor is, ha vizet kell kiprüszkölnie az orrlyukaiból, és amelyek segítettek neki, hogy ne féljen annyira, hogy merjen ő is csapatban repülni, mert az úgy sokkal biztonságosabb és szórakoztatóbb is. A madarakról, amelyek megtanították neki, milyen a szabadság.

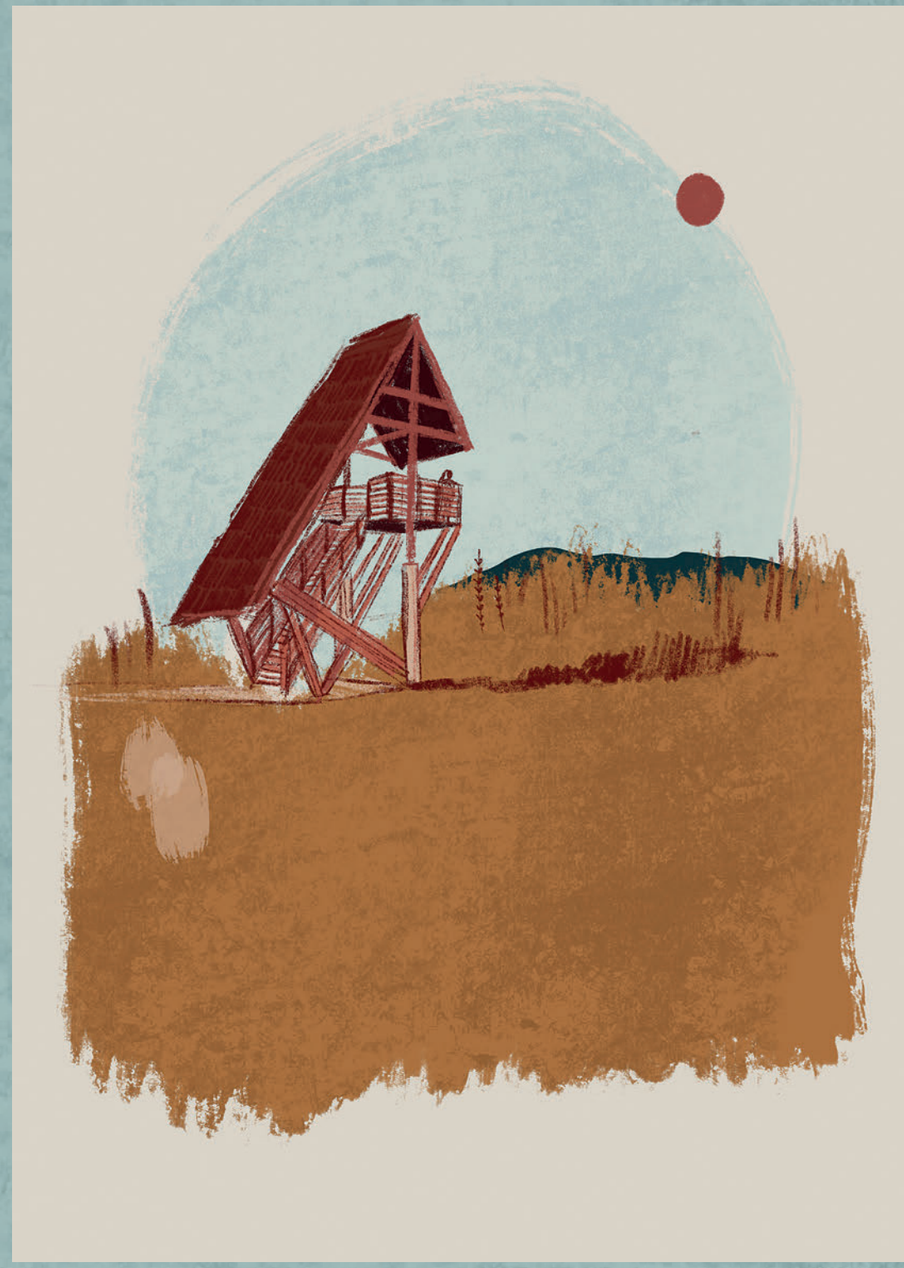

Kincsestáj – A mi térségünk csodáival

A Kincsestáj egy olyan kulturális programlehetőség a kerékpárosok számára, amely tálcán kínálja Fejér vármegye, azon belül is a Velencei-tó, a Móri-árok és a Vértes legszebb kulturális helyszíneit. Mindezt úgy, hogy közben a 21. századi igényekhez igazodva komfortos pihenőpontokkal, biztonságos közlekedési lehetőséggel juttatja el egyik helyszínről a másikra a kirándulókat. Ez a lehetőség a 2024-es év legnagyobb turisztikai újdonsága a térségben. Kerékpárra fel!

Valóságos tematikus történelmi utat álmodott meg és hozott létre 2024-re a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány a kerékpárosok számára, amelyen végig haladva csodálatos helyszínek tárulnak a kirándulók elé. A Móri-árok, a Vértes és a Velencei-tó térségének turisztikai összekötése során Fehérvárcsurgó-Bodajk–Mór-Csókakő-Csákberény-Lovasberény–Kápolnásnyék tengelyen kerekezhetnek végig a látogatók, akár egy szuszra, akár megszállva egy-egy helyszín közelében, több nap alatt. A Kincsestáj helyszínei: a kültéri kiállítóterek és a látványosságok mellett kialakított pihenőhelyek már önmagukban is remek kikapcsolódási lehetőséget nyújtanak, ám mindegyik pont olyan történelmi látványosság mellett található, amely plusz kulturális lehetőségeket is tartogat.

Helyszínek

Bodajki Vadászkastély

Európa egyik legkorszerűbb, interaktív vadászati- és természetismereti kiállítását rendezték be az erre a célra speciálisan átalakított, eredetileg Miske József báró által építtetett térben.

Pihenőpont: a kastély bejárata mellett található. Biciklis szervizponttal és ivókúttal várja a fáradt vándort és közlekedési eszközét. A padok, az asztal és a kerékpártároló jó szolgálatot tehet azoknak, akik megpihennének és elővennék az elemózsiát a hátizsákból. Az információs tábla összefoglalja a legfontosabbakat, míg a szelektív hulladéktároló a környezeti terheinket segít okosan csökkenteni.

Bodajki Kálvária

A legenda szerint innen nézett szét Szent István és fia, Imre herceg. Shvoy Lajos székesfehérvári püspök 1937-es levelében a legősibb magyar zarándokhelynek nevezte a bodajki Kálvária-dombot, és a már a kilencedik században vallásos tisztelettel övezett szent kutat.

Pihenőpont: a kálváriadomb déli részén áll. Az izgalmas látnivalók után jól esik a feltöltődés a pihenőhelyen – a magastetős pavilon megfelelő árnyékot biztosít. Az ivókút mellett asztal, padok, kerékpártároló, bringás szervizpont és szelektív hulladékgyűjtő várja a turistákat, zarándokokat.

Bodajki-tó

Gyógyvizes tó, színes történelmi múlttal. Karsztvize ma újra megtelíti a medencét, melyet az előző évszázadokban építettek ki. Az elmúlt évek számos fejlesztését követően a Bodajki-tó környéke ugyancsak megszépült – rengeteg látnivalót kínál a település, ezt semmiképpen sem szabad kihagyni.

Pihenőpont: a tó környezetében a földön pihennek, hanem a spiráltárolóban, sőt a szemetet sem kell magunkkal vinni – a szelektív hulladékgyűjtő ugyancsak megtalálható.

A Bodajki Vadászkastély bejárata mellett található pihenőpont

Pihenőpont a színes történelmi múlttal rendelkező gyógyvizes Bodajki-tó melletti parkban

A fehérvárcsurgói Károlyi-kastély és parkja. Az ide vezető úttal szemben, a parkban várja a kerékpárosokat a pihenőpont

Károlyi-kastély, Fehérvárcsurgó

A jelenlegi kastély építése 1844-ben kezdődött meg. Hosszú és viszontagságos múlt után mára ismét a kultúra helyi központja. Koncertek, előadások és fesztiválok színhelyéül is szolgál a klasszicista épület. Aki erre kirándul, véletlenül se hagyja ki a negyven hektáros arborétumot: a 150 éves faóriások mellett tó, hidak és pavilonok segítik a feltöltődést és az aktív pihenést.

Pihenőpont: a kastélyhoz vezető úttal szembeni parkban várja a kerékpárosokat. Érdemes hosszabban is elidőzni itt – erre a praktikus utcabútorok is tökéletesek. Asztal, padok és kerékpártároló is került a helyszínre, amelyek mellett ivókút, izgalmas információkat átadó tábla és szelektív szemetes is szolgálja a minőségi turizmust.

Halász-kastély, Kápolnásnyék

A 8 éve megújult épület és parkja tökéletes helyszín egy pihentető sétára. A Halász-kastély ma már kiállítótér és rendezvényközpont, ahol országos színtű időszaki tárlatok, programok, előadások várják a látogatókat. A parkban továbbá interaktív gyermekfoglalkoztató és egy védett ipari emléknek számító, 1888-ban gyártott 326-os gőzmozdony mögé csatolt vagonban kialakított szabadulószoba várja a kicsiket és nagyokat.

Pihenőpont 1.: a kastély melletti Művésztelep bejáratánál állították fel. Kültéri kiállítótér, szervizpont és térköves pihenőhely várja a pihenni vágyó kerékpárosokat, akik lapostetős pavilonépület alatt, kényelmes utcabútorokon nyerhetnek erőt a folytatáshoz. Az ivókúton megtölthetők a palackok, és érdemes elolvasni az információs táblát is. A szemetet innen nem kell tovább vinni: elhelyezhető a szelektív gyűjtőben.

A kápolnyásnyéki Halász-kastély épülete és parkja tökéletes helyszín egy pihentető sétára

A Vörösmarty Emlékház parkjába többek között interaktív gyermekfoglalkoztató is került

Pihenőpont 2.: a kastélyhoz vezető Deák Ferenc út mellett található. Az itt felállított információs tábla igazodási pont a folytatáshoz.

Vörösmarty Emlékház, Kápolnásnyék

A *Szózat* költője a ma már Kápolnásnyékhez tartozó Pusztanyéken született 1800. december 1-jén, majd a napjainkban emlékmúzeumként ismert épület falai között gyerekeskedett tizenegy éves koráig. Kresz Géza hegedűművész a halálának századik évfordulóján kiállítást rendezett be az akkor már a tulajdonában álló házban.

Pihenőpont: az Emlékház parkjában találhatják meg a kerékpárosok. Kicsiknek és nagyoknak egyaránt kellemes helyszín, hisz az ajándékbolton kívül interaktív gyermekfoglalkoztató is került az udvarra. A fejlesztés része a túrázók által is használható mellékhelyiség.

Liszt Művészház, Kápolnásnyék

A régióhoz több szálon kötődő Vörösmarty Mihály költő és a zeneszerző Liszt Ferenc barátsága közismert volt: innen a Liszt Művészház neve. Az egykor leromlott állapotú, tornáccal, gyönyörű gerendázattal csalogató istállót sikerült megmenteni a teljes pusztulástól, így újabb kulturális közösségi térrel gazdagodott Kápolnásnyék.

Pihenőpont: a Vörösmarty Mihály Emlékházzal szomszédos telken várja a kerékpárosokat. Az udvaron létesült mobil kiállítótérben időszaki kiállítások tekinthetők meg. Az épület melletti játszótéren interaktív játékok, panorámaforgató és memóriajáték várja a gyerekeket.

Vörösmarty-pince, Velence

A Bence-hegyi kilátó tövében, Velencén a Panoráma út és a Csongor út sarkán új életre kelt a műemléki épület, ahol a Szózat költője szívesen időzött. Vörösmarty Mihály szőlő ültetvénye is volt itt, ahol bort és pezsgőt is készített.

Pihenőpont: a Vörösmarty-pince udvarán, a nádfedeles épületek mellett játszótér és interaktív gyermekfoglalkoztató található.

Csákberényi malom

„A földből kitörő metrókocsi" és a mögötte lévő izgalmas malomépület is a Na mi Újság, Wágner úr Kulturális és Sportegyesület ötlete nyomán valósulhatott meg. Az épületkomplexum évről évre szépül – kiállítások, közösségi rendezvények színtere.

Pihenőpont: a Csákberény belterületén lévő parkban kapott helyet. Érdemes szusszanni egyet a térkővel időjárásállóvá tett pihenőhelyen – ha nincs szerencsénk a csapadékkal, a tető alá is behúzódhatunk. Esőben, tűző napon jól jöhet a 13,5 négyzetméteres felület a fejünk felett. Asztal, padok, ivókút, szelektív hulladéktároló fokozzák a komfortot, a kerékpártároló pedig a kétkerekűink közérzetének fontos. Az információs tábla a település lenyűgöző múltjáról mesél.

Lamberg-kastély, Mór

Mórra nem csak a bor miatt érdemes elmenni: a város is ezer jót kínál. A Lamberg-kastély története rendkívül izgalmas, és a kerékpáros turisták számára is kedvelt kulturális pihenőhely. A látogatókat állandó kiállítások várják az épületben, és egy csodálatos park kint, ahol sváb tájház, fazekasműhely, zenepavilon, halastó és madárház is biztosítja a remek időtöltést.

A Liszt Művészház udvarán létesült mobil kiállítótérben időszaki kiállítások tekinthetők meg

A Vörösmarty-pince Velencén: akár Vörösmarty Mihállyal is fotózkodhat az arra járó

A csókakői úton a kerékpárút melletti pihenőponton az impozáns móri Lamberg-kastély épületét csodálhatják meg a biciklisták

Pihenőpont: a csókakői úton a kerékpárút mellett található, ahol az impozáns móri kastélyépületről a kihelyezett információs táblán olvashatunk.

Cziráky-kastély, Lovasberény

A lovasberényi Cziráky-kastély falain, a 20. század viszontagságainak köszönhetően már nincs malter, lepergett a festék és az ablakok mögött sem gyúl már fény, a kastély azonban még így is képes lenyűgözni azt, aki megáll oszlopsora előtt – parkjában érdemes megpihenni és körbejárni a Kincsetáj egyik legimpozánsabb rezidenciáját, ami még így, ebben az állapotában is lenyűgöző.

Pihenőpont: a kastélyhoz vezető út mellett található. Lovasberény évszázadai alig férnek fel egyetlen tájékoztató táblára, de akit érdekel a teljes történet, a QR-kód segítségével továbbolvashat.

Csókakői vár

A Kincsestáj túra egyik legszebb panorámája várja azt, aki meghódítja Csókakőt. 479 méter magas sziklára kell felmásznia annak, aki kíváncsi a panorámára, ahol már a honfoglalás idején is falu állt. A vár nemzetünk minden korszaka fölött őrt állt, elődje már az Árpád-korban figyelte, mi történik a forgalmas nemzetközi nagyút mentén, amelyről Tihanyi alapítólevél „Fehervaru rea meneh hodu utu rea" idézete is megemlékezik. Ez a mai 81-es út.

Pihenőpont: a várhoz vezető út mellett várja a pihenni vágyókat. Aki szeretne egy picivel többet megtudni az évszázadokon át a magyar történelem sűrűjében álló csókakői várról, az a kihelyezett információs táblán olvashat róla.

A Kincsestáj útvonalán haladók számára, illetve azoknak, akik egy-egy kerékpáros helyszínre ellátogatnak, rendelkezésükre áll egy alkalmazás. A Kincskereső applikációval az alábbi helyszíneken megtalálható QR-kódokat lehet beolvasni. Aki megfejti az így kiadott rejtélyt s megválaszolja a kérdést, a Kincsestáj egy-egy darabkája számára a helyére kerül… Íme a helyszínek:

1. Kápolnásnyék, Arany János úti kerékpáros megálló
2. Kápolnásnyék, Arany János út és Deák Ferenc út sarka
3. Kápolnásnyék, Halász-kastély park
4. Kápolnásnyék, Liszt Művészház udvara
5. Kápolnásnyék, Vörösmarty Mihály Emlékház parkja
6. Velence, Vörösmarty-pince udvara
7. Lovasberény, Cziráky-kastély parkja
8. Csákberény, Csákberényi Malom melletti kerékpáros megálló
9. Csókakő, Tölgyfa utca és Orondi utca kereszteződés mellett
10. Csókakő, Csókakői Vár parkja
11. Mór, Csókakői út
12. Mór, Lamberg-kastély parkja
13. Bodajk, Bodajki-tó kerékpáros megálló
14. Bodajk, Kálváriadomb kerékpáros megálló
15. Bodajk, Vadászkastély kerékpáros megálló
16. Fehérvárcsurgó, Dózsa György úti park kerékpáros megálló
17. Fehérvárcsurgó, Károlyi-kastély park

A lovasberényi Cziráky-kastélynál található tájékoztató táblán olvasható a helyszín teljes története

A csókakői vár remek kirándulóhely a térségben, kerékpárosok számára is

Programok
Kápolnásnyéken

2024
június–szeptember

2024. június 22. szombat 20.30	**Színházi előadás – Szente Vajk**: *Aranylakodalom*, vígjáték két részben a Játékszín előadásában. ***Csajághy Laura Szabadtéri Színpad***
2024. június 28. péntek 17.00	**Szoboravató ünnepély– Móricz Zsigmond** születésének 145. évfordulója alkalmából a kápolnásnyéki Halász-kastély parkjában elhelyezett mellszobrának avatása.
2024. június 28. péntek 20.30	**Magyar Tavak Fesztiválja** – *Gálakoncert*: **Miklósa Erika** 2024-ben indult mesterképző énekiskolája a Kvintesszencia hallgatói mutatkoznak be az idei Magyar Tavak Fesztivál gálakoncertjén. ***Csajághy Laura Szabadtéri Színpad***
2024. június 29. szombat 8.00	**Magyar Tavak Fesztiválja** – *Tour d'Opera*: A Halász-kastélytól indul a biciklis kulTúra, amely az egész tavat megkerülve ígér tartalmas és igényes szórakozást. A kezdőhelyszínen a **Vintage Dolls** fergeteges koncertje lelkesíti a tekerőket. ***Halász-kastély***
2024. július 6. szombat 20.00	**Vivaldi világa** – nyáresti dallamok a **Savaria Barokk** zenekarral. ***Halász-kastély***
2024. július 7. vasárnap 20.30	**Színházi előadás – Michelle Kholos Brooks – Kelly Youner**: *Kalamazoo* komédia egy részben, az Orlai Produkció előadása. **Hernádi Judit** és **Kern András** főszereplésével. ***Csajághy Laura Szabadtéri Színpad***
2024. július 20. szombat 17.00	**Kiállításmegnyitó** – Mesél a dia: **Zórád Ernő** akvarelljei és a 70 éves DIAFILM. ***Halász-kastély***
2024. július 20. szombat 20.30	**Fenyő Miklós – Tasnádi István**: *Made in Hungária* musical két felvonásban a Magyarock Dalszínház előadásában. ***Csajághy Laura Szabadtéri Színpad***

A SZERVEZŐK A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJÁK.

További információ:

www.muveszetinepfoiskola.hu I www.halaszkastely.hu I www.csajaghylauraszinpad.hu
www.vorosmartyemlekhaz.hu I www.magyartavakfesztivalja.hu

Kultúra Kápolnásnyéken

Programok
Kápolnásnyéken

2024
június–szeptember

2024. augusztus 4. vasárnap 20.30	**Színházi előadás – Jean de Létraz**: *Tombol az erény* című vígjátéka a Veres1 Színház előadásában. ***Csajághy Laura Szabadtéri Színpad***
2024. augusztus 10. szombat 20.00	**Kastélykoncert – Sárik Péter Trió**: *Beethoven*. A Sárik Péter Trió műsorában Beethoven műveit dolgozta át a saját stílusára. A koncerten a Mester szimfóniáinak és zongoraszonátáinak részletei hangzanak el. ***Halász-kastély***
2024. augusztus 23. péntek 20.30	**Színházi előadás – Marshall Karp**: *Örömszülők* vígjáték két részben a Turay Ida Színház előadásában. ***Csajághy Laura Szabadtéri Színpad***
2024. augusztus 31. szombat 20.00	**KastélyKoncert** – *Partitúra Live* **Miklósa Erikával**, **Batta Andrással** és **Novák Péterrel.** Augusztus 31-én este a Tanúhegyek, a Balaton-felvidék csodái kerülnek górcső alá a Halász-kastély cseresznyefájának lombjai alatt. ***Halász-kastély***
2024. szeptember 21. szombat 10.30	**Kulturális Örökség Napjai** – Vezetett kastélytúra a kulturális örökségvédelem jegyében. Mikor? Hol? Miért? Hogyan? - Kastélyséta a Kulturális Örökség Napjai alkalmából. ***Halász-kastély***
2024. szeptember 21. szombat 19.00	**Kaláka 55** – Akármilyen valószínűtlen, a Kaláka együttes ötvenöt éves! Természetesen nem egyenként, bár már a legifjabb Kaláka tag is túl van a hetvenen. De a jubileumi koncert nem erről szól… A műsor válogatás a nagyjából 50 lemezen szereplő közel 300 költő verseire írott majdnem 1300 dalból. ***Halász-kastély***
2024. szeptember 22. vasárnap 10.30	**Kulturális Örökség Napjai** – Épületséta a Vörösmarty Emlékházban és parkjában a Kulturális Örökség Napjai alkalmából. ***Vörösmarty Emlékház***
2024. szeptember 28. szombat 15.00	**FÜLEmüle kastélykoncert gyerekeknek** – Gyerekeknek szóló koncertsorozat: fülelj, énekelj, játssz, próbáld ki a legkülönbözőbb hangszereket remek művészek iránymutatásával és társaságában. A délutánok házigazdája **Bartek Zsolt** klarinétművész. ***Halász-kastély***

A SZERVEZŐK A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJÁK.

További információ:

www.muveszetinepfoiskola.hu I www.halaszkastely.hu I www.csajaghylauraszinpad.hu
www.vorosmartyemlekhaz.hu I www.magyartavakfesztivalja.hu

Bikavölgyi Panzió

AGÁRD — www.bikavolgyi.hu

Panziónk a Velencei-tótól 2 vagy 4 kereken mindössze néhány percnyi távolságra, az agárdi Termál- és gyógyfürdő közelében található. **Barátságos szobáink**, személyzetünk kedves törődése, a tiszta levegő, a város zajától távoli, vidéki hangulat a garancia a kellemes pihenésre, feltöltődésre.

60 fő befogadására alkalmas termünk **csapatépítő rendezvények**, céges bulik, családi események, borkóstolók, kisebb esküvők, leány-, és legénybúcsúk kiváló helyszíne.

Csoportoknak (10 főtől) előre megbeszélt időpontban pincelátogatással egybekötött **borkóstoló program**ot kínálunk.

svédasztalos reggeli

ingyenes parkolás

jakuzzi és szauna

kölcsönözhető bicikli

2484 Agárd, Bikavölgyi út 2. | Tel.: +36 22 570 085 | E-mail: info@bikavolgyi.hu | www.bikavolgyi.hu

Minden képzeletet felülmúló eredmények

Dr. Kazai Viktor, a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány elnökének célja, „behozni azokat az évtizedes lemaradásokat – elhanyagoltságot, elfeledettséget –, melyeket a Velencei-tó a Balaton mellett elszenvedett”.

Közel két évtizede kezdte meg a munkát a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány. Elnöke, a Magyar Arany Érdemkereszttel kitüntetett ügyvéd, Dr. Kazai Viktor eredményekről, az elfeledettség csökkentéséről, kulturális és turisztikai összefonódásokról épp úgy mesélt a Velencei-tó magazinnak, ahogy a térséghez való kötődéséről is.

– Milyen indíttatásból jött létre a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány 2006-ban?

– Ahogy a neve is mutatja, a velencei-tavi kistérség fejlesztése, azon belül a turisztikai, kulturális és kicsit talán vállalkozási lehetőségek bővítése volt a cél, amikor L. Simon László létrehozta az alapítványt. Meglehetősen nagy céloknak tűnnek ezek egy induló szervezettől, ám hosszú évek munkájával sok mindent megvalósíthattunk ezekből – főleg kulturális területen. A megfogalmazott célok egyébként összefüggnek: kulturális elképzeléseinknek ugyanis láthatóan van turisztikai vonzerőnövelő hatása is. Az alapítvány életre hívásakor, amikor pályázati segítséggel hozhattunk helyre ingatlanokat s új életet lehelhettünk olyan romokba, mint például a kápolnásnyéki kastély, akadtak azért aggodalmaink is, főleg azzal kapcsolatban, mennyiben lehet az ilyen épületeket/intézményeket gazdaságosan fenntartani. Ekkorra ugyanis már számos országos volumenű projekt, nagy műemlékhelyreállítás megvalósulása volt példa előttünk, amelyekről azonban később kiderült, hogy nagy kihívás napi szinten élettel megtölteni őket. Különösen amiatt aggódtam, hogy vidéken ez a nehézség még hangsúlyosabb lehet. Ennek ellenére, azt kell, hogy mondjam, pozitív csalódás számomra, ami itt történt: egy vidéki környezetben kulturális – és nem feltétlenül könnyű szórakozást nyújtó, hanem magasabb művészetet képviselő – programokra már hetekkel korábban elkapkodják a jegyeket. Legyen szó akár egy vonósnégyes kamarakoncertjéről vagy egy színházi fellépésről, mára egyértelművé vált, hogy a Velencei-tónál igenis van létjogosultságuk a színvonalas kulturális rendezvényeknek. Ráadásul mostanra elmondható, hogy hosszú évek óta töretlenül nagy, az én várakozásaimat mindenképpen messze felülmúló az

Fotók: Kőmives András, S. Töttő Rita

Dr. Kazai Viktor: „hosszú évek óta töretlenül nagy, az én várakozásaimat mindenképpen messze felülmúló a közönségérdeklődés” a Velencei-tónál

A Halász-kastély avatásán L. Simon Lászlóval és dr. Fónagy Jánossal, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkárával

a közönségérdeklődés, amely a Velencei-tónál a programjainkat jellemzi.

– S ha már vidék, miért pont a Velencei-tó térségét öleli fel az alapítvány?

– Ez részben az alapító szándéka, hiszen egy alapítvány természetszerűleg az alapító elképzelése szerinti céllal, tevékenységi körrel alakul meg. A mi alapítónk, L. Simon László ehhez a tóhoz, a térséghez, a Velencei-tó környékéhez kötődik, így nem véletlen, hogy ezt a területet jelölte ki az alapítvány tevékenységére. S noha ez egy kis térség – a Balatonhoz képest legalábbis mindenképpen –, egy induló alapítvány számára még így is nagyon nagy falatnak látszott. Mégis elég belátható léptékű terület volt ahhoz, hogy nekifogjunk a legfontosabb feladatnak: behozni azokat az évtizedes lemaradásokat – elhanyagoltságot, elfeledettséget –, melyeket a Velencei-tó a Balaton mellett elszenvedett. Az elmúlt években már láthatóvá vált az eredmény, mert a tömegek, akik a Balatonra tartanak és néhány kilométerre „vágtatnak el" a Velencei-tó mellett, mostanra ismét kezdik számításba venni a térséget. Az alapító indíttatásában tehát, valahol azt gondolom, hogy ennek az elhanyagoltságnak az igazságtalansága és annak a megszüntetésére való törekvés is benne volt, hiszen a Velencei-tó, lokációjában, környezeti adottságaiban és szépségében annál többet érdemel, mint amit a rendszerváltást követő – s azt megelőző évtizedekben is – odafigyelésben, fejlesztésben és lehetőségekben kapott.

– A Halász-kastélyon kívül mely kitörési pontokban bízik a közeljövőben a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány turisztikai, kulturális szempontból?

– A 2022-23-as év egyik legnagyobb eredménye számunkra a Kincsestáj projekt TOP pályázati forrásból történő megvalósulása. Ez a fejlesztés egy kerékpárút, amely egy kulturális rendezvényhelyekhez, attrakciókhoz, épületekhez, műemlékekhez kapcsolható kerékpártúra útvonal, infrastruktúrával és kényelmi szolgáltatásokkal (a kedves olvasó a Kincsestáj projektről a Velencei-tó magazin most forgatott kiadványának 22. oldalán olvashat bővebben – a szerk.). A túraútvonal meglehetősen széles területet érint, hiszen Kápolnásnyéktől indulva Móron, Bodajkon, Csókakőn át, Csákberényen keresztül egészen Fehérvárcsurgóig tart, sok-sok állomást magába foglal.

– A múltban is számos fontos helyi fejlesztés kapcsolódott az Alapítvány nevéhez. Melyek ezek?

– A Velencei-tavi Intézőbizottság irattárának megmentése fontos cél volt, hiszen nem pótolható és ezért felbecsülhetetlen kordokumentumokat tartalmazott. A gyűjtemény korábbi velencei-tavi műszaki fejlesztéseket, elképzeléseket, térképeket, iratokat tárolt sok-sok folyóméterben, mégis mostohagyermekként hányódott ez az irattömeg a rendszerváltás után, 15-25 évig. A dokumentumok többségét az utolsó pillanatban mentettük meg, egy része azonban addigra teljesen tönkrement és elpusztult. Az irattár elhelyezése, feldolgozása – gyakorlatilag levéltári, irattári szintű, szakmailag megfelelő összerendezése és elhelyezése – sikeres alapítványi munka volt. Szintén a legfontosabb vállalásaink közé tartozik a Gárdonyi Géza Emlékházon elhelyezett Fejér megyei irodalmi emlékfal. Ez azonban máig nem egy lezárt projekt: mindig a fejünkben forgatjuk ugyanis a lehetőséget, hogy újabb és újabb személyekkel bővítsük a domborművek sorát. A reliefek Fejér megyei származású vagy a térséghez valamilyen módon kötődő jelentős irodalmi személyiségeket ábrázolnak. Ehhez a projekthez kapcsolódóan pedig kiadtuk a Fejér megyei irodalmi olvasókönyvet, amely nem más, mint az emlékfalon mostanáig szereplő írók műveiből készült szemelvénykötet. A könyvet a megye középiskolásai és azok forgathatják haszonnal, akik érdeklődnek a megye életének nagyjai és azok munkássága iránt.

– Hasonló található a Halász-kastély kerítésén is?

– A kápolnásnyéki Halász-kastély kerítésének falán szintén domborműveket helyeztünk el, illetve a kastély kertjében lévő szoborpark is folyamatosan bővül a terveink szerint, lehetőségeink függvényében. Ám ez sem arról szól, hogy újabb és újabb darabok kerüljenek egy gyűjteménybe, hanem konkrétan arról, hogy a térség – a tágabb értelemben vett térség – korábbi kulturális értékeire emlékeztessük az embereket: az idelátogatókat és az itt élőket egyaránt. Ez tehát egy szerteágazó, értékmentő tevékenység. Pont úgy, ahogy az itt található épületegyüttes korhű, korabeli tervek szerinti rekonstrukciója is – benne a kápolnásnyéki kastéllyal és parkjával. Az értékmentő szempontnak azonban találkoznia kell a kulturális és turisztikai célokkal is, éppen ezért a kastély, az azt körülvevő épületegyüttes és a történelmi park önállóan is meg kell, hogy állja a helyét, mint turisztikai célpont. Akkor is, amikor éppen nincsen benne olyan képzőművészeti vagy egyéb kiállítás, amely vonzza a látogatókat. Tehát ennek a helynek önmagában is és minden nap érdekesnek és felkeresendőnek kell lennie – és egyébként az is! Ezért hoztuk létre például a kastély parkjában a műemléki vagonokban kialakított szabadulószobát is. Az emberek döntését ugyanis, amikor kirándulási vagy turisztikai célpontot választanak maguknak, befolyásolja az, hogy – csúnya szóval élve – milyen az „attrakciós sűrűsége" az adott helynek és a környezetének. Egyre nehezebb ugyanis rábeszélni az embereket, hogy menjenek el egy gótikus romot megnézni, ha ott egyébként nem látnak semmi mást, még akkor is, ha annak mondjuk az unikális jellege és érdekessége önmagában is meg van.

A Széchenyi szobor avatásán L. Simon Lászlóval és Gulyás Gergellyel

– Az alapítványi munkán túl milyen kapcsolatot ápol a Velencei-tó térségével? Hogy érzi itt magát?

– Röviden és egyszerűen: kiválóan! Székesfehérváron születtem, ott is éltem több mint negyven éven át. Rövid ideig Budapest következett, de szerencsére most már hat éve megint a térségben élünk, ami az utóbbi tíz év legjobb döntése volt.

– Miért?

– Ez egy élhető, emberi léptékű környezet, amely az apróbb nehézségei és problémái ellenére is fantasztikus hely. Nyugalmával, levegőjével, csendjével, a víz közelségével kiváló élettér. Az Alapítvány működtetése mellett ügyvédként dolgozom, több területen, amelyhez szintén nagy áldás az itt megtalált nyugalom. Munkám miatt is a tó körül, illetve a Székesfehérvár–Velencei-tó–Budapest tengelyen vagyok aktív, tehát, ilyen értelemben a tevékenységem egyéb része is jórészt ide, ehhez a helyhez köt jelenleg.

– Munkáját Magyar Arany Érdemkereszttel is elismerték 2020-ban. A tudósítások szerint „a Velencei-tó és környéke közéleti, kulturális és turisztikai életének fellendítése érdekében végzett magas színvonalú, példaértékű és fáradhatatlan munkássága, a Magyar Művészeti Akadémia megalakulása érdekében végzett szakmai munkája, valamint az Akadémia első Felügyelő Testületének elnökeként folytatott tevékenysége elismeréseként" kapta a kitüntetést, melyet Orbán Viktor miniszterelnök javaslatára vehetett át. A Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány élén végzett munkájáért is járt tehát az elismerés?

– Az Érdemkereszt annak az alapítványi munkának is az elismerése, melynek célja a „közösségi jólét" megteremtése, tehát maga a közérdek – éppen ezért közhasznúak vagyunk. E logika mentén, e célt szem előtt tartva működtetjük az alapítványt, úgy gondolom, sikerrel. De itt most nem az a cél, hogy a mi érdemeinket hangsúlyozzuk. Az a feladat, hogy ennek a térségnek, a világ eme kicsi szeletének, amelyben van szerencsénk és lehetőségünk talán valamit előre mozdítani, megtegyük azt, amit tudunk. Az a törekvésünk, hogy jobb minőségű, tartalmasabb és minden szempontból élhetőbb legyen térségünk. Nem titkolt feladatunk, hogy az egész környék és környezet presztízsének emelése mellett az itt élők is érezzék saját életükben ezeket a pozitív változásokat. Lokálpatriótaként pedig büszkeséggel tölt el, amikor elmondhatom az ide érkezőknek, honnan indultunk s megmutathatom, hol tartunk most! Eredményeink önmagukért beszélnek.

A Szűcs László Galéria avatásán, többek között Závogyán Magdolna kultúráért felelős államtitkár társaságában

Történelmi emlékhely a Velencei-tónál

A Velencei-tó térségének egyik leglátogatottabb helyszíne Vörösmarty Mihály egykori lakhelye. Az Emlékházat 2024-ben történelmi emlékhellyé avatták, ezzel is elismerve kulturális-történelmi rangját.

Fotók: S. Töttő Rita

Vörösmarty Mihály, a *Szózat* költője a Velencei-tó mellett, Nyéken, a mai Kápolnásnyéken született. Költőnk születésének helyszínére a család egykori lakóhelye, a Nádasdy grófi család gazdatiszti háza emlékeztet, melyet a Velencei-tavi Terület- és Településfejlesztési Nonprofit Kft. 2020-ra újított fel. Azóta Emlékházként üzemel, s az ország legjelentősebb Vörösmarty emlékhelyeként évről-évre ezreket ismertet meg Vörösmarty szellemiségével.

A https://vorosmartyemlekhaz.hu/ oldalon az épület múltjával is megismerkedhetnek az érdeklődők, itt kiderül az is, hogy „Ebben a házban nevelkedett a magyar romantika kimagasló alakja, ám a kis Vörösmarty nem e falak között látta meg a napvilágot, esztendős is elmúlt, amikor a család ebbe a házba költözött, de gyermekkorának emlékei már ide kötődnek. A nyéki ház 19. század derekán meglévő formáját egy 1847-es köteten szereplő metszetről ismerjük. Ezen egy téglányi alaprajzú, délnyugat felé boltíves tornáccal és igényesen keretezett ablakokkal tekintő kúriát láthatunk, amelyet nád fedett. Ebben az állapotában vette meg a házat és hozzá 118 kataszteri holdnyi földbirtokot 1884 őszén Nádasdy Ferenc gróftól, a nádasdladányi kastély építtetőjétől fele fele részben Ott Károly pénzügyminiszteri számtanácsos és neje, Dickmayer Vilma. Ott Károlynak nem voltak gyerekei, így került az ingatlan felesége unokahúga, Kresz Gézáné tulajdonába. A család nyaralóként használta ezután az épületet, ahol maga Kresz Géza, az Önkéntes Budapesti Mentők valamint a Pesti Korcsolyázó Egylet alapítója is gyakori vendég volt. A környék nemesi családjai jöttek itt össze kártyázni, színházi előadásokra – izgalmas kulturális élet folyt tehát a mai Emlékház épületében. Az új tulajdonosok azonban sosem feledkeztek meg arról az örökségről, melyet a falakban, miliőben, emlékekben a kúria magában hordozott. Éppen ezért először Vörösmarty-emlékszobát hoztak létre, majd 1900 december elsején, Vörösmarty Mihály születésének 100. évfordulóján nagy országos ünnepséget rendeztek itt.”

Múzeumi miliő az Emlékházban: Verspárbajra hívják a látogatókat

Vörösmarty Mihály egykori bútorai és tárgyai mesélnek a kápolnásnyéki Emlékházban

A főbejárattal szemben impozáns jelzés: a *Szózat* költőjének otthonában járunk

Digitális elemekkel tűzdelt tárlat szemtanúja lehet a vendég a Vörösmarty Emlékházban

Vörösmarty Mihály gyermekkorának színtere tehát kiemelt történelmi jelentőségű ezt ismerte el a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság javaslatára Magyarország kormánya azzal, hogy beemelte a történelmi emlékhelyek sorába. Így 2024-ben a kápolnásnyéki helyszín már megtalálható a 21 nemzeti és 64 történelmi emlékhely listáján. A látogatókat erről Zsigmond Attila szobrászművész sztéléje informálja, amelyet Vörösmarty Emlékház bejárata mellett helyeztek el. A Nemzeti Örökség Intézete ezen az emlékoszlopon tájékoztatja magyarul és angolul is az érdeklődőket a ház történetéről. Az Emlékházban pedig gazdag, látványos és néhol játékos múzeumi környezetben ismerkedhetnek meg az érdeklődők Vörösmarty és a Kresz család életével. 2024-ben is a Velencei-tó egyik legszínvonalasabb állandó kiállítása várja itt tehát a kirándulókat.

2024-ben történelmi emlékhely lett a Vörösmarty Emlékház. A hozzá tartozó sztélét Móczár Gábor, Harrach Péter, Podhorszki István és L. Simon László leplezte le

HELYI

Alkotóház Kápolnásnyéken: az új művésztelep központja

Ma már nem csak turisztikai, de művészeti központ is a Velencei-tó: a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola ugyanis székhelyén, Kápolnásnyéken avatta Alkotóházát 2024 áprilisában. A velencei-tavi művésztelep a kortárs alkotók kibontakozásának helyszíne lesz.

Fotók: Kőmíves András

Nagy tervek valósultak meg 2024 áprilisára Kápolnásnyéken: megnyílt a Művészeti Népfőiskola Alkotóháza. A művészeti csoportok számára létrehozott intézmény olyan nemzeti és nemzetközi kulturális fórumot tervez létrehozni a Kárpát-medencében, amely a népművészeti hagyományok megőrzése mellett kortárs képzőművészeti diskurzust folytat, és amelynek fontos célja a magyar alkotók és alkotások elhelyezése a nemzetközi szcénában is.

Az Alkotóházban folyamatos oktatási és alkotói folyamat zajlik, a gyermekektől kezdve a professzionális képzőművészekig mindenki részt vehet az alkotói folyamatban – mutatott rá a Velencei-tó magazinnak Rodics Eszter, a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola elnök asszonya, aki régóta dolgozik azért, hogy a Kápolnásnyékre tervezett művésztelep megvalósulhasson. Ennek a programnak az egyik fontos lépése és mérföldköve az Alkotóház.

Rodics Eszter, Varga Csaba és Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, a Lakitelek Népfőiskola elnöke, a Kárpát-medencei Népfőiskola Hálózat vezetője az alkotóház avatóján

Az alkotóterekben minden művész megtalálhatja az eszközöket a kreativitásához

– Az oktatás a térségben élőkön túl a Kárpát-medence minden gyermekének és fiataljának is szól, akik szívesen megismerkednének a hagyományos kerámia- és tűzzománckészítés folyamatával, elsajátíthatják azt, illetve különböző szobrászati és festészeti, grafikai eljárásokat tehetnek magukévá. Az Alkotóház párbeszédet teremt a művészek, a művészek és a műértők, a művészek és a művészetkedvelők között. Ez a párbeszéd reményeink szerint méltó folytatása lesz régiónk régi nagy művésztelepeinek, mint amilyen a nagybányai volt, kissé újra gondolva – fogalmazott az elnök asszony.

Az új alkotóházban a művészek alkalomszerűen vagy egy művésztelep keretében is birtokba vehetik a tereket

Szellemi és művészeti műhely is egyben

Az Alkotóház három művészeti műhelyét olyan alkotók vezetik, mint Pető Hunor Munkácsy Mihály-díjas szobrász, képzőművész, Giczy Kristóf grafikus, rézkarcoló és Elekes Gyula Ferenczy Noémi-díjas tűzzománcművész.

A SZOBRÁSZMŰHELY

Vezetője: PETŐ HUNOR
Munkácsy Mihály-díjas szobrász, képzőművész

A művészek számára művésztelepek létrehozatala a cél, olyan művészeti társaságok képviselőivel, akiknek nem adatott meg saját művésztelep létrehozása, de legfőképpen egy-egy meghirdetett tematikára épülő művészeti

fórum az, amely idevonzza, és itt alkotásra bírja a művészeket. Az együttműködést országhatárokon belül és túl is több művészeti társasággal tervezi a műhely, többek között Gyergyószárhegy, Újvidék, Bécs, Radstadt, Kolozsvár, Székelyudvarhely, Brassó, Kassa, Pozsony, Dunaszerdahely, Párizs és Berlin alkotóházaival kiépített élő kapcsolatok segítségével.

A cél olyan alkotóház kialakítása, ahol nemcsak termékek, de igazi műalkotások jöhetnek létre, bővítve így a Népfőiskola gyűjteményét is, amely természetesen a nagyközönség számára is látható lesz. A hagyományos műfajok mellett kortárs technikák is felvonulnak majd: a festészet–grafika–szobrászat mellett tájművészeti és digitális képalkotással foglalkozó művészek is dolgoznak majd itt. Minden művésztelep zárásaként egy-egy kiállítást rendeznek az itt elkészült művekből.

A kápolnásnyéki alkotóház avatásán – a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola újabb mérföldkőhöz érkezett

GRAFIKAI MŰHELY

Vezetője: Giczy Kristóf grafikus, rézkarcoló

Az Alkotóház grafikai műhelye azzal a céllal jött létre, hogy a képgrafikusok számára megteremtse az alkotáshoz megfelelő, lehetőség szerint európai színvonalú technikai feltételeket. A több mint 200 éves, muzeális géppark a modern elvárásoknak is képes a legmagasabb színvonalon megfelelni. A művészeti műhely többfunkciós, ami egyfelől a művészeti egyetemekre való felkészítést, rajzoktatást jelent: fiatalok, pályakezdők számára nyújt lehetőséget, akiket be lehet kapcsolni a Népfőiskola tevékenységébe. Másfelől a már gyakorló művészek számára kísérletezési és egyben alkotási lehetőséget biztosít. Fórumot teremt a tapasztalatcserére. Mindezek alapján elmondható, hogy az alkotóház koncepciója hiánypótló: a nemzetközi fórumokon való lemaradásunk okainak mielőbbi felszámolását jelenti. Részben az itt készült alkotásokból ez év végére a végére nagyszabású kiállítást tervez megvalósítani az Alkotóház a Kínában található Sencseni Grafikai Múzeumban.

Egy-egy művésztelep zárásaként kiállításokat terveznek az itt készült munkákból

TŰZZOMÁNC ALKOTÓMŰHELY

Vezetője: Elekes Gyula, Ferenczy Noémi-díjas tűzzománcművész

A tűzzománc műhely egyik legfőbb célja a művészeti szakterület megismertetése és a tanulási lehetőség megteremtése a közönséggel. A műhely a közeljövőben foglalkozásokat, képzéseket indít a pedagógusok számára, valamint lehetőséget biztosít a gimnazista, művészeti középiskolás diákok számára is a fejlődésre. Az alkotóműhelyben továbbá szakmai és technikai támogatás mellett biztosítják a tűzzománcozás folyamatát, mellyel lehetőség nyílik akár új tárgyalkotó művészeti ismeretek elsajátítására és az alkotási tevékenység elmélyítésére is. Az alkotótérben folyamatosan biztosítják az alkotási lehetőséget, s mindeközben tervben van nyári alkotótelep, őszi, tavaszi alkotótáborok, nemzetközi alkotótáborok szervezése is. A cél, visszahozni azt a kecskeméti miliőt, melynek köszönhetően Magyarország Közép-Európa egyik leghíresebb tűzzománc központja lehetett ötven éven át, ahogy az is, hogy az értő és érdeklődő művészközösségekkel megismertessék a magyar kultúrához köthető tűzzománcozási eljárásokat, valamint a kortárs művészetekben használatos zománcozási eljárásokat. Az itt készült munkákból rendszeresen terveznek kiállításokat, valamint gyűjtemény létrehozását.

Képzések, foglalkozások helyszíne is az új kápolnásnyéki alkotóház

MAGYAR TAVAK FESZTIVÁLJA – VELENCEI–TÓ

Idén is szeretettel várunk minden természet- és kultúrarajongót a Magyar Tavak Fesztiváljának velencei-tavi rendezvényén! 2024-ben is együtt bringázunk és gyönyörködünk a Velencei-tó páratlan természeti csodáiban!

VELENCEI-TÓ 2024. június 28-29.

2024. JÚNIUS 28. PÉNTEK 20 ÓRA
GÁLAKONCERT

CSAJÁGHY LAURA SZABADTÉRI SZÍNPAD
(2475 Kápolnásnyék, Vörösmarty utca 31.)

Miklósa Erika 2024-ben indult mesterképző énekiskolája a Kvintesszencia hallgatói mutatkoznak be az idei Magyar Tavak Fesztivál gálakoncertjein. Az exkluzív, nyáresti koncert-talkshow keretében tíz lelkes fiatal mutatkozik be, akik a klasszikus zenétől a jazzig, a musicaltől az operettig, sőt még a magyar nóták világáig kalauzolnak el minket fesztiválunk mindhárom gálakoncertjén.
Az előadás rendezője: Novák Péter

2024. JÚNIUS 29. SZOMBAT 8 ÓRÁTÓL
TOUR D'OPERA

BICIKLIVEL A VELENCEI-TÓ KÖRÜL
Műsorvezető: **Rodics Eszter**

A helyszínek koncertkezdési időpontjai:
8.00–9.10 Halász-kastély REGISZTRÁCIÓ
9.30 Halász-kastély *(Kápolnásnyék, Deák Ferenc u. 10.)*
VINTAGE DOLLS
11.15 KEMPP *(Pákozdi Katonai Emlékpark)*
LATIN JAZZ PIKNIK:
FEHÉR LILI, HORVÁTH MÁRK ÉS STENCL TAMÁS
13:00 Dinnyési Templomkert Hagyományőrző Turisztikai Központ *(Gárdony, Gárdonyi u. 6.)*
EBÉD
CZEILINGER IZABELLA ÉS BARÁTAI
AUTENTIKUS MAGYAR NÉPZENE
15:20 Velence Resort&SPA kert *(Velence, Béke u. 57.)*
OPERAVARÁZS:
JÓNÁS KRISZTA, REZSNYÁK RÓBERT

magyartavakfesztivalja.hu

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ
www.magyartavakfesztivalja.hu
www.facebook/magyartavakfesztivalja

JEGYÁRAK
Péntek: **4 500 Ft**
Szombat: **5 900 Ft**
Kombinált 2 napos bérlet: **9 500 Ft**
Kerékpárbérlési lehetőség a **www.tekerbringra.hu** oldalon.

JEGYVÁSÁRLÁSI LEHETŐSÉG
a www.jegy.hu oldalon keresztül.

A SZERVEZŐK A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJÁK.

HALÁSZ KASTÉLY KÁPOLNÁSNYÉK
CSAJÁGHY LAURA SZÍNPAD
MOL-ÚJ EURÓPA ALAPÍTVÁNY
Megvalósul a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Újragondolt hagyományok

Tóth-Mundrusz Anett: a kékfestő kelmék minden stílusát kedveli

Fotók: Tóth-Mundrusz Anett saját gyűjteményéből, S. Töttő Rita, Kárpisz Sándor, Galambos Helga, Szilárd Katalin

A mindenségben, kisfia vibráló tekintetében és a kézzel festett textíliákban is látja Tóth-Mundrusz Anett azt a KékSéget, amely élete meghatározó színeként és stílusaként tölti ki mindennapjait. A kékfestő anyagokért rajongó ifjú alkotó Junior Prima-díjasként s a Népművészet Ifjú Mestereként hagyományos elemekkel játszó, mégis 21. századi divatot teremt. Agárd ma már a család otthona, ahonnan a kékfestő műhelyek több százéves hagyománya kedvéért utazik el a legszívesebben.

Fantasztikus anyagpárosítások, kiemelések, rétegezések, kékfestő minták és modern vonalvezetés jellemzi Tóth-Mundrusz Anett alkotásainak stílusát. A Velencei-tó magazin kedvéért hozott pár zsűrizett, díjazott munkát: egy farmerkabátot, műbőr betéttel applikált ruhát, egy pirossal párosított darabot, kék topánokat és néhány kékfestő anyagból készült hordozókendőt is. Mindegyik munka maga a csoda, melyet bármelyik magyar lány szívesen magára öltene – akár azonnal is. Még csak alkalom sem kell ahhoz, hogy Anett *KékSég* névre keresztelt alkotásait viselje az ember lánya. De vajon ki ez a fiatal lány – édesanya –, aki láthatóan igyekszik átmenteni a legszebb magyar hagyományok egyikét a mai, 21. századi hétköznapokba?

Tóth-Mundrusz Anett Agárdon él családjával, de eredetileg Bugyin született, kézműves családba – ezt már ő maga meséli, miközben vibrálóan kékszemű kisfiára is ügyel. Áldott állapota már újra jól látható a kékfestő kendő alatt.

– Édesanyám óvónő, de foglalkozik rengeteg féle kézművességgel és varrással, tehát a varrás alapjait is tőle tanultam. Édesapám famunkákkal foglalkozik. Így hát gyermekkorom javát kézműveskedéssel töltöttem, fokozatosan nőttem bele a szakmába és a tanításba. Gimnázium után kezdtem azon gondolkodni, merre menjek tovább. Végül az Óbudai Egyetemen végeztem, mint könnyűipari mérnök és ruhatervező. A diplomamunkámhoz koncepciótervet kértek – ezzel kezdődött mondhatni minden. Azt már akkor is tudtam, hogy valamilyen magyar népművészeti témával szeretnék foglalkozni, s mivel a kékfestő témájába ástam bele magam jobban, ezért választottam ezt a koncepciót. Így indult tehát a kékfestővel való kapcsolatom és lett belőle „elhúzódó szerelem". 2011 óta foglalkozom kékfestő ruhák modern viseletként, öltözetként való újragondolásával.

Egy régi kedves kép a családi archívumból: kékfestő lány kékfestő autóval

A hagyományok átmentése, átörökítése a 21. századba

A hagyományos eredeti, autentikus viselet legalább annyira fontos számára, mint a modern viseletbe való átörökítés – mondja.

– Fontos a gyökerekhez visszanyúlni, azokat tanulmányozni, részleteiben tudni – például egy palóc viselet miértjét. Viszont ma túl rohanó világot élünk ahhoz, hogy bárki felvegyen egy bármennyire is gyönyörű, hagyományos öltözetet a hétköznapokban. Éppen ezért fontos azonban, hogy megpróbáljuk beemelni azt a hétköznapokba.

Természetesen Anett is visel hagyományos öltözetet – de inkább csak rendezvényeken, ünnepeken, viseletkonferenciákon. Saját munkáit azonban bármikor felveheti, legyen szó akár kiállításmegnyitóról, egyéb megjelenési kötelezettségről vagy éppen hétköznapi, „farmerruhás" napról. Merthogy modern munkái éppen erre valók: viselhetők farmerral, utcára, a mindennapok rohanós ügyintézéseire is. Most például egy farmer kiskabátot visel, kékfestő palóc ködmön újragondolt rátétjével.

Munkáit számos helyen és alkalommal bemutatták már

Anett a kisfiával és egyik kedvenc hétköznapi farmer viseletével

A kékfestő vajon mi?

A kékfestő ugyan minden magyar ember számára jól ismert stílus és technika, ám ez pont egy olyan téma Anett számára, amelyről napokig tudna mesélni.

– Ha azt mondjuk, hogy kékfestő, a nagymamáink asztalterítője jut először az emberek eszébe. A kék alapon fehérmintás, geometrikus vagy épp különböző virágmintás textilek azonban ennél sokkal többet jelentenek: a kékfestő ugyanis nem csupán egy konyhai textília, amelyből maximum egy edényfogó készülhet, hanem divatstílus is! Épp annyira lehet az, mint a matyó vagy a kalocsai, amelyet már korábban felfedeztek a divattervezők. Egy kékfestő öltözetet épp ugyanúgy be lehet tehát illeszteni a hétköznapi ruhatárba. S ráadásul a kék-fehér kombináción túl számos egyéb különleges változata létezik. Van például egy kollekcióm, amelynek az a címe, hogy a *'Kékfestő színesen'*, melyben kék-fehér és piros kombinációja található, de van olyan, amelyben kék alapon rózsaszín, kék alapon zöld, sárga-zöld vagy a kék többféle színárnyalata jelennek meg. Ezek rendkívül különlegesek, kuriózumnak számítanak – s nem csak

Anett munkái: feltöltők, ruhák minden alkalomra

Egy remek együttes a rimóci kollekcióból – Tóth-Mundrusz Anett alkotása

Pirossal kombinált kékfestő ruha – a Folktrenden

számomra, ugyanis egyre kevesebb műhelyben készítik.

A kékfestőt Magyarország számos területén viselték, használták: sima kis szoknyaként, a férfiak kötényeként szinte mindenhol megtalálható volt. De még Kalocsán is, ahol az ünnepi öltözet része volt – meséli Anett –, aki kollekcióiban a kékfestő textilekhez egyéb anyagot is applikál: műbőrt, farmert párosít hozzá. Ettől lesz egyedi, modern és vonzó a mai hölgyek számára.

– A farmer mindig divat, színben is nagyon jól illik a kékfestőhöz. Illetve nagyon sokszor dolgozom madeirával, amely nőiesebb, lágyabb, nyári viselet. Emellett nagyon szeretem a különleges párosításokat, mint a madeira mintás, perforált műbőr anyagok.

De – derül ki – nem csak az anyag miatt válik egy alkotás *KékSég* stílusúvá: ha Anett szabad kezet kap, akkor a formavilágon azonnal észrevehető a keze munkája, hiszen olyankor csak az anyag a hagyományos, minden egyéb modern és hétköznap is viselhető.

Az anyag a lelke mindennek

Az anyag azonban valóban kardinális kérdés:

– A kékfestő nagyon speciális műhelyigényű technika. Régen elterjedt volt, minden nagyobb mezővárosban működött egy kékfestő. Mára azonban az egész országban összesen öt van, köztük is van olyan, ahol a mester 95 éves. Emiatt is nagyon fontos számomra ez a téma: foglalkozzunk vele és dolgozzuk fel addig, amig vannak mesterek, akik el tudják készíteni ezeket az anyagokat! Legtöbbször a tiszakécskei Kovács család anyagaival dolgozom, mert sokféle anyagot, színt használnak, színtartó festékkel dolgoznak. De Győrben és Nagynyárádon is van műhely – ez utóbbi ugyan nincs közel, de a tulajdonos Martonvásáron él, így vele is kapcsolatot tartok.

S hogy mitől jó egy kékfestő anyag? Elsősorban attól, hogy 100 százalék pamutból készül, továbbá attól, hogy milyen festékkel készül – magyarázza Anett. Számára például az a fontos, hogy színtartó anyagokkal legyen festve, hiszen más anyagokkal kombinálja a kékfestőt. Egy hófehér madeirával párosított kékfestő szoknya például akkor lesz hosszútávon viselhető, ha mosáskor nem megy tönkre a csipke színe. A hagyományos, indigó eljárással készült kékfestők ugyanis engedik a színüket.

A család megtalálta otthonát Gárdonyban

A kékfestő eljárás alapja máig a több száz éves kézi technika: egyesével nyomják, mintázzák az anyagokat most is. Kismértékű tehát a gépiesítés, ezért is olyan ritka.

Értékmentés, ihletkeresés

Egy-egy műhelylátogatás Anett számára tehát nem csupán a vásárlásról szól. A beszélgetés az idős, tapasztalt mesterekkel éppúgy az értékmentés, az emlékőrzés, a tanulás része, ahogy az, hogy mindeközben az anyagok ihletet adnak, megérintik az alkotó lelkét. Sokszor Anett már egy anyagra tekintve látja, milyen ruhát készítene belőle – pont úgy, ahogy egy darab kőben és fában a szobrász már látja a kifaragás előtt az alakot.

Kapcsolat a Velencei-tóval

Anett és férje 2019-ben költözött a Velencei-tóhoz, ahol korábban sokat nyaraltak mindketten gyerekkorukban.

Tervek, álmok, munkák és lehetőségek – Anett évtizedekre előre tekint

– Szerettük azokat az emlékeket, amelyek ide kötnek bennünket, és együtt is sokat jártunk a Velencei-tóhoz. Albérletben éltünk még Budapesten, amikor arra gondoltunk, jó lenne valahol itt élni – meséli Anett. Első, világítóan kékszemű, szőke kisfia ide született, s most várják a kistestvért. – Nagyon szeretünk itt élni, nem tervezzük, hogy tovább megyünk.

Anett számára a hagyományok ápolása nem csupán „szerelemprojekt" – főállásban a Hagyományok Házában kézműves szakelőadó, így munkája is a népi kézművességhez kapcsolódik: mindennemű kézműves szakma szervezésével, oktatásával, pályázatokkal, gyermekprogramokkal foglalkozik – persze amikor nem babázik.

Anett mostanra úgy érzi, megérkezett. Mint alkotó, mint nő, már megtalálta önmagát. Elért számos kitűzött célt, melyekért elismerték – megkapta a Junior Prima-díjat 2018-ban, a Népművészet Ifjú Mestere elismerést 2020-ban, minősített termékei után pedig a Népi Iparművész címet szintén 2020-ban. Sokféle terve van még persze, teszi hozzá: hosszútávú álom a *KékSég* felfuttatása, később pedig, ha már elég évtized áll mögötte, a Népművészet Mestere cím elérése. Addig pedig teszi a dolgát, s kékben álmodja újra a 21. századot.

Anett alkotásai az Ifjú mester kiállításon

Anett kisfiával és édesanyjával Gárdonyban – otthonra lelt itt

L. Simon
BORÁSZAT

MÁR
Príma
ÜZLETEKBEN IS

Az L. Simon Borászat az Etyek-budai borvidék dűlőin termelt szőlőből készíti friss, reduktív borait, amelyek már Budapest belvárosában, a budai Hegyvidéken és a Dunakanyarban is megvásárolhatók az alábbi Príma Élelmiszer Áruházakban:

A Katonai Emlékpark olyan kirándulóhely, ahol élményekkel, kultúrával keveredik a történelem.

Történelem a Velencei-hegység árnyékában

A Velencei-tó és a Velencei-hegység ölelésében, páratlan természetvédelmi terület szomszédságában várja a látogatókat a Katonai Emlékpark Pákozd – Nemzeti Emlékhely.

A 16 ezer négyzetméteren elterülő látnivalókat sétautak mentén fedezhetik fel a kirándulók: ilyen az a két kilátópont is, melyek legmagasabb pontjairól páratlan panoráma nyílik a térségre, tetején meglepetés is várja a kirándulókat: egy bronz maketten nézhető meg ugyanis a Velencei-tó környezete.

Fotók: KEMPP

Az ország legmagasabb 1848-as emlékoszlopa

Az ország legzöldebb nemzeti emlékhelye azonban több mint egyszerű szabadtéri múzeum: a számos kiállítás és köztéri alkotás által övezett sétaúton a látogatókszimbolikus időutazáson vehetnek részt. Az Emlékpark legrégebbi épített pontja az 1951-ben emelt Obeliszk, amely mára a KEMPP legismertebb eleme, mondhatni, „origója" lett. Az ország legmagasabb, 16 méter magas 1848-as emlékművét már messziről láthatják a kirándulók.

TUDTAD?

Az Emlékpark kültéri emlékpontjai sorában található egy különleges „fülelő", egy első világháborús barakk, valamint egy 154 méter hosszú lövészárok, amely autentikus körülmények között mutatja be a látogatóknak az eredeti, világháborús állapotokat. Számos történelmi filmet forgattak már e falak között!

Élmények az emlékek közt

A kültéri tartalmak természetesen a beltéri – időszaki és állandó – kiállításokon, sőt, a gyerekeknek szánt élményjátékokban is visszaköszönnek. A BakaLand pálya például igazi kaland – kicsiknek is: a katonák által használt akadálypálya kicsinyített mása izgalmas próbatételre hívja a gyerekeket!

A modern high-tech hadsereg világa sem hagyja hidegen a fiatalokat: a szimulátorok, a modern haditechnikát bemutató, megújuló belső tér is maradásra bírja a látogatókat.

+1 PROGRAMTIPP

2024. szeptember 29-én Honvédfesztivállal ünnepel a Katonai Emlékpark Pákozdon. Az ország egyik legnagyobb csatabemutatójával, ágyúdörgéssel, fegyverropogással, hagyományőrzők fellépésével, kézműves vásárral és katonai megemlékezésekkel készül idén is a KEMPP egésznapos rendezvénye.

UTI-TIPP!

A Velencei-tavat kerülő kerékpárút egyik leágazása és a Budapest-Balaton (BUBA) kerékpárút is érinti a Katonai Emlékparkot, ahol a kerékpárosokat is várják. A fáradalmakat frissítővel, kávéval, helyi szörppel a fedett, légkondicionált teraszon pihenheti ki az utazó.

Szívügyük a dió

Fotók: Kaszás Gergely, S. Töttő Rita

Engelhardt Ádám harmadik generációs vállalkozó: lovasberényi ültetvényét mára ismeri az ország gasztropiaca

Csak a legjobbal elégedett Engelhardt Ádám, a lovasberényi Engelhardt dióbirtok vezetője. A harmadik generációs diótermelő családi vállalkozása az ültetvénytől a konyhaasztalig felügyeli a termelési folyamatot, mert hisz abban, hogy csak így lehet igazi minőséget biztosítani. A dió a magyar gasztronómia egyik legfinomabb alapanyaga, így rangjához méltó bánásmódot érdemel. Lovasberényben meg is kapja.

Hosszú, egyenes sorokban, katonás rendben sorakoznak a diófák az Engelhardt birtok 50 hektáros földjén. Vannak köztük fiatal és több évtizede ültetett példányok is, amelyek közt immáron a harmadik Engelhardt generáció sétál kritikus szemmel. Ádám édesapjától, Lajostól örökölte a föld szeretetét, aki pedig az ő édesapjától, Ádám nagyapjától kapta örökül a lehetőségeket és az irányt. Szívügyük tehát a dió, erről beszélgettünk Engelhardt Ádámmal a lovasberényi dióbirtokon.

– Harmadik generációs családi vállalkozás vagyunk. Nagyapám igazi parasztember volt, akit belekényszerítettek a téeszesítésbe. Ezt ő nagyon nehezen élte meg, s amint lehetőség adódott rá, ki is vált belőle a rendszerváltás környékén. Már ő is tudta, hogy a föld érték, így elkezdett rajta gyümölcsöket termelni. Édesapám akkor volt harminc éves, így fiatal felnőtt családapaként már megélte, hogyan kísérletezett nagyapám a gyümölcsökkel. Néhány hektár volt ugyan csak mindenből, de volt őszibarack, alma, kajszi, dió és alma is a földeken. E sokféleségből azonban hamar kitűnt, hogy a dión kívül szinte mindennel nagyon sok probléma lehet: elfagyhatnak, túl sok emberi tényező kapcsolódik a munkálatokhoz és nagy az eladási kényszer. Hiszen a gyümölcsnek, amint leszedtük a fáról, azonnal piacot kell találni, akkor is, ha pár napig, hétig hűtőházban eláll. Ezt a kényszert már akkor is

Engelhardt Ádám a lovasberényi dióüzemben. Minden egyes darabra odafigyelnek

nagyon jól kihasználták a kereskedők, diktálták az árakat. A diónál azonban ez a két tétel nem áll fenn: a dió szinte teljesen gépesíthető, valamint nagyon jól eláll akár egész télen át. Nagyapám kísérletezéséből édesapám szűrte le a megfelelő konzekvenciákat, én pedig igyekszem tovább fejleszteni a birtokot.

A bejárt út

Ádám és édesapja nagyon hasonló utat járt be: Lajos informatikus volt, akárcsak később a fia, s mindketten ezt a pályát hagyták ott a földért, a mezőgazdasági életért s jöttek Lovasberénybe, hogy tovább vigyék a családi örökséget. Nem volt mindig egyértelmű, hogy a dió lesz a helyes irány, sok kísérletezés után álltak rá erre a vonalra.

– A dió hozamban sokkal kevesebbet ad hektáronként, mint például egy meggyes vagy kajszi, viszont nagyobb a termékbiztonság és a gépesíthetőség – érvel Ádám, három generáció tapasztalatával. – Amikor édesapám meghozta a döntést, hogy kizárólag dióültetvényekkel fog foglalkozni, még csak 3 hektár diónk volt. E mellé kezdett telepíteni viszonylag sokat, majd jöttem én, és én is tovább telepítettem. Mostanra közel 50 hektáron termeljük a diót.

Ádám fiatal, 13 éves gyerekként élte meg, amikor édesapja váltott az IT-szektor világából és eljött a lovasberényi birtokra dolgozni.

– Megtehettem volna tehát, hogy érettségi után elmegyek kertészmérnök szakra, majd beülök a vállalkozásba. De én szerettem volna látni, hogy a saját érdemeimből hova jutok el. Így nyolc év alatt befutottam azt a pályát, amit elterveztem, s ezután döntöttem amellett, hogy folytatom a családi vállalkozást. Több oka is volt ennek: egyrészt nem szerettem volna azt, hogy a gyerekeim Budapesten felnőve csak esténként lássák az apjukat, másrészt sosem voltam az a típus, aki egy irodában szeretné tölteni az egész napját egy betonrengetegben. Sok dolog összejátszott tehát, hogy 2019-ben úgy döntöttem, elköszönök az informatikától – mesél a fiatalember, a ma már háromgyermekes édesapa, aki bevallja: nagyon sokat tanult édesapjától, az élet minden területén. S miután ő maga is meghozta a döntést és váltott, végül elvégezte a kertészmérnöki szakot is – fejlődő vállalkozás és család mellett.

A dió hosszútávú befektetés

– Azt szokták mondani, hogy a diót az unokáinak ülteti az ember. Viszonylag lassan termőre forduló gyümölcsfa tehát, ami azt jelenti, hogy hivatalosan nyolc év alatt fordul termőre. Az első öt évben nincs értékelhető termése, a hatodik-hetedik évben már érdemes összeszedni a termést, s a nyolcadik évtől már terméknek mondható. Innentől kezdve pedig ültetési rendszer függvénye, mikorra éri el a teljes termőképességet. Ha nagy térközzel vannak ültetve a fák – úgynevezett extenzív ültetvényben –, akkor 12-14 éves korára érheti el a maximális termőképességet az ültetvény, ám ha sűrűn vannak ültetve, intenzív ültetvényben, akkor 8-10 éves korára maximum közeli termést szüretelhetünk róla. A legidősebb fáink 30 évesek.

A klímaváltozás a diófák életét is jelentősen befolyásolja Magyarországon, így Lovasberényben is. Ez Engelhardt Ádám szerint az egyik legjellemzőbb tényező manapság a mezőgazdaságban, amit figyelembe kell venni.

– Olyan klímaváltozásban élünk jelenleg, hogy az 50-100 éve hozott tudásunk a mezőgazdaságról, a körülöttünk lévő életről, mára alig igaz. Így például az, hogy a dióval nem kell csinálni semmit, nem kell öntözni, permetezni, tápanyagot adni neki, sajnos mára nem tartható. Már a nagy 2022-es aszály előtt jóval eldöntöttem, hogy minden új ültetvény kizárólag öntözött lesz, ugyanis óriási lutri öntözőrendszer nélkül fenntartani az ültetvényeket. Ez persze jelentős befektetést igényel, kutat kell hozzá fúrni, fejleszteni, öntözőrendszert kiépíteni. De igazolta az elgondolásomat a 2022-es aszály, amikor olyan stresszes állapotba kerültek a fák, hogy hiába volt utána – máig – csapadékos idő, a 2023-as év termésmennyiségére is erősen rányomta a bélyegét. Ez azt jelenti, hogy a fák sokkal fogékonyabbak voltak bármilyen fertőzésre, hiába permeteztük őket és figyeltünk oda mindenre, így is helyenként akár 50 százalékos terméskárunk volt.

És persze a diónak is megvannak a maga ellenségei: az egyik legújabb, mondja Ádám, a diófúró légy, egy Amerikából behurcolt kártevő, amely a tapasztalatok szerint évi 70 kilométeres sebességgel, Dél-Európa felől rendületlenül halad észak-keleti irányba. Magyarországon már 4-5 éve megjelent.

Pörög a dió a gépeken, amelyek a legmodernebb technikával felszerelve szelektálják a dióbeleket

A dió szinte minden egyes elemét felhasználják valamire, a minőségi gasztronómiai alapanyagoktól a tüzelőanyagig. Egész évre szóló feladat és munka van a lovasberényi üzemben

Egy raklap dióban több évtizednyi munka, kísérletezés, harc és előrelátás is van

– Ez a kártevő 100 százalékos terméskárt tud okozni a dióban. Ültetvény szinten ma már lehet ellene védekezni, elég jól kiforrott a technológia, de egyedülálló fákat gyakorlatilag nem lehet megvédeni. A családi házaknál lévő diófák is ennek estek áldozatul az elmúlt években. A légykár után a piac is kicsit átrendeződött, a háztáji, útszéli diófákról leszedett, helytelenül tárolt, rosszabb minőségű dió eladása éppen emiatt jelentősen csökkent. Azóta tisztességesebb árak vannak, viszont cserébe itt van az ukrán dió, ahol még nem tarolt le mindent a diófúró légy, így továbbra is virágzik az útszéli fákról szedett termés eladása, Magyarországon is.

A dióbirtok vezetője hosszútávon gondolkodik: szeretne ott lenni a legjobbak között

A nagyok is felfigyeltek

De mindenféle nehézség mellett is sikerült az Engelhardt dióbirtokon biztonságos, jövőbemutató családi vállalkozást felépíteni, amely mellett a fő feladat az volt, hogy bekerüljenek a nagy felhasználók piacára.

– Ebben óriási munka van, amelyhez számos fejlesztés kellett. Márkát építettünk és új technológiát állítottunk munkába. Mostanra több mint 80 cukrászdával és áruházlánccal dolgozunk együtt. A felvásárlók elvárásai ugyanis megtanították nekünk, hogyan kell jó, minőségi dióbelet előállítani. Volt, hogy az elején egyetlen héjdarabért visszaadták a teljes tételt. Ilyenre szerencsére évek óta nem volt példa, de ehhez az kell, hogy a maximumot nyújtsuk.

Engelhardték tehát komolyan veszik a diót:

– Próbálunk minél magasabb terméshozamokat elérni, költünk rá, fejlesztünk, gépesítünk, próbáljuk profin csinálni. Nem egyszerű, mert a dió mezőgazdasági szempontból marginális dolog. Ha csak az egyetemi kutatásokat nézzük, akkor ugyanis azt látjuk, hogy például almával kapcsolatban óriási mennyiségű adat áll rendelkezésre, a diónak viszont nincs igazán irodalma, kutatási alapja, vagyis nincs olyan mintaültetvény, ahová, ha elmegyünk, meg tudjuk nézni, mit hogyan érdemes csinálni, mit lehet átvenni. Mindent nekünk kell kikísérletezni, ami azzal jár például, hogy egyetlen új fajta bevezetéséről 20 év után tudjuk eldönteni, megérte-e vagy ki kell vágni és újra kell kezdeni.

Mit készítenek belőle?

A dió a magyar ember számára értékes, kedvelt alapanyag, s nem csak a karácsonyi, húsvéti ünnepi asztalon van helye. A mindennapok csemegéje és a hétvégi családi ebédek része is. Ezért is viszik mindenféle felhasználásra az Engelhardt diót:

– A világos dióból a legnagyobb szeműt csemegézni viszik az emberek. A kisebbre – negyedre, nyolcadra – vágottakat sütésre viszik, cukrászdákba, sütőipari szereplőkhöz. A hőkezelt darált diót a fagylaltpasztát gyártók keresik – sorolja Ádám, hozzátéve: hidegen sajtolt dióolajuk is van, amely remek salátákhoz, fagylaltok tetejére, sőt, mindemellett bőrápolásra is alkalmazzák. De semmi nem megy a kukába: a fekete diót madáreleségnek viszik el, a héj pedig tüzelőanyagnak megy. – Hasonló a fűtőértéke, mint a pelleté, viszont olcsóbb – tudjuk meg.

„Amikor hazajöttem”

– Mostanra elmondhatom, megérkeztem. Nadapon lakunk, ahonnan ma már megújult út vezet Lovasberénybe, amelyet naponta akár nyolcszor is megteszek. Kialakult egy rendszer az életünkben, amelyben szeretnék minél jobban teljesíteni. Nem gondolkozom még azon, ki hogyan veszi majd át a vállalkozást. Azt szeretném, hogy mindegyik gyermekem fussa ki a saját köreit a saját életében és majd meglátják, hogy éreznek-e indíttatást. Egy biztos: példát kell mutatni és akkor minden rendben lesz.

A VÍZ KAPUJA

Mozgalmas és látványos alkotás a Pisztráng kemping bejáratánál

A mitikus vízi élőlények, a tündérhableány, a kócsagok és a horgász alakja mintha meg akarnának mozdulni azon az alkotáson, amely 2024-ben lelt otthonra a Velencei-tónál. A Pisztráng kemping bejáratánál található fafaragás a fürdőzők, sétálók legújabb kedvencévé válhat az idei szezonban.

A víz kapuja címet kapta az a székelykapura emlékeztető alkotást, amelyet Varga Norbert láncfűrészes fafaragó készített s melyet a Velencei-tó partján, a Pisztráng Kemping bejáratánál avattak fel az idei nyári szezon kezdetén. Simon László, a kemping tulajdonosa kérte fel az alkotót a monumentális munkára, amely már most igazi szelfipontként szolgál az arra járók számára. Az új látványosság Gárdonyban, a Pisztráng utca 21. szám alatt található – érdemes közelről is szemügyre venni.

Fotó: Kőmíves András

Ahol az írók, költők mindig várnak

2024-re megújult a 10 éves Fejér vármegyei irodalmi emlékfal

A Fejér vármegyei irodalmi emlékfal kötelező kulturális-turisztikai csemege a Velencei-tónál mindazok számára, akik szeretik a magyar irodalmat. Számukra jó hír: az emlékfal 2024-ben újabb domborművel gazdagodott.

Fotók: Kőmíves András

A költészet napján avatták a Kalász Márton domborművet, melyen köszöntötte a közönséget Rodics Eszter, Tóth István, Kalász Orsolya, L. Simon László, Szentmártoni János és Gyulay Orsolya is

Éppen tíz éve, 2014-ben avatta fel a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány és a gárdonyi önkormányzat a Fejér vármegyei irodalmi emlékfalat, amely a vármegyében valaha élő és alkotó írók, költők portréit mutatja be, kortárs képzőművészek megformálásában.

A Gárdonyi Géza szülőházának falán található dombormű-sor 2024-re teljesen megújult, sőt, idén újabb alkotó került a falra. A most 10 éves irodalmi emlékfal domborműveit újra patinázták, születési sorrendben újra helyezték őket, alattuk pedig réztáblán olvashatók az alkotók nevei is.

2024-ben a látogatók már találkozhatnak a 2021-ben elhunyt Kalász Márton, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas, kétszeres József Attila-díjas magyar költő, író, műfordító, egyetemi tanár domborművével is a sorban, melyet Baráth Fábián szobrászművész készített. Az íróról L. Simon László, József Attila-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány alapítója – Kalász Márton

A Gárdonyi Géza szobor és emlékház, oldalán a Fejér vármegyei irodalmi emlékfallal – a nyári kirándulások egyik kötelező helyszíne a Velencei-tónál

A megújult emlékfal – újrarendezve, patinázva várja a látogatókat Gárdonyban

Baráth Fábián szobrászművész (balra) alkotását Tóth István, Kalász Orsolya és Szentmártoni János avatta fel

barátja – a költészet napján tartott dombormű avatáson elmondta: az alkotó ugyan Baranya megyei születésű, de élt a közelben, és sokszor tartózkodott Székesfehérváron, valamint a Velencei-tónál is. „Szerette, jól ismerte ezt a tájat, ezer értelmiségi barátság kötötte az itteni írókhoz, múzeumi szakemberekhez. Nem kérdéses, hogy a Fejér vármegyei irodalmi emlékfalon az ő domborművének helye van”.

A Fejér vármegyei irodalmi emlékfal kihagyhatatlan helyszín tehát a Velencei-tóhoz látogatók számára: környezetében is számos program várja a vendégeket. A Gárdonyi Géza Emlékház, a Velencei-tavi Galéria, valamint a megújult Rönkvár is több órás kikapcsolódást és kulturális feltöltődést jelent az érkezőknek. Ahová egyébként évről-évre érdemes visszatérni – a következő időszakban például további dombormű-vel gazdagodik majd a Fejér vármegyei irodalmi emlékfal. Ennek helyét észre is veheti a szemfüles látogató: ide kerül majd Weöres Sándor dombormúve.

HORTOBÁGYI FRIGYES

Gőzmozdony-matuzsálem a kápolnásnyéki Halász-kastély udvarán

„Szabadulószoba a vasúti kocsiban Kápolnásnyéken” – írta a magazinunk 2023/2. száma az 57–58. oldalon. A szabadulószobában adottak a feltételek a szabadulás rejtelmeihez, de a vasúti kocsi előtt álló, 136 éves 326,160 pályaszámú gőzmozdony múltja még több rejtelmet tartalmaz, amelyhez nincs gombnyomásos kereseti lehetőség. Hortobágyi Frigyes nyugdíjas vasutas magazinunknak küldött írásában azoknak segít, akik mozdonyvezetők szeretnének lenni és azoknak, akiknek ugyan ez az álma nem teljesült, de továbbra is mozdony-rajongók.

„A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának (MÁVAG) 28.01 típusú mozdonya vagyok: 228. sorszámmal 1888-ban készültem. Műtanrendőri eredményes futópróba után kerültem 660 pályaszámmal a MÁV állagába. 1891-ben 2410 pályaszámot kaptam. 1911-ben az újonnan bevezetett pályaszám-rendszerben 326,160 pályaszám lett új nevem. 495 ilyen típusú „testvérem” volt. Az első világháború után 319 társam a szomszédos országok vasútvonalain rekedt. 1925-től a 326,065 pályaszámot viseltem. 1947-től újra – 1971-es selejtezésemig a 326,160-as pályaszámot viseltem.

A 326 a „vezeték”, a 160 a „kereszt” nevemet jelenti: vasútgépész szakszóval a 326-os gőzmozdonytípus 160. példánya vagyok. „Kacsa” volt a becenevünk. A mögöttem lévő szén és vízszállító szerkocsi nem az én tartozékom volt – csak hasonlít hozzá. Szerencsémre nem lettem a lángvágók martaléka – így kerültem a múltat megbecsülő emberek jóvoltából Kápolnásnyékre – szobormozdonynak. Kerekeim 1220 milliméter átmérőjűek, 8,6 méter hosszú vagyok, önsúlyom 39,6 tonna. A két gőzhengerem 280/210 LE/kW teljesítménye biztosította a maximális 45 km/h-s sebességemet.”

Szobormozdonyunk a MÁV Istvántelki Főműhely mozdonytemetőjéből megmentett, elfekvő gőzmozdonyai közül menekült meg, és a külső felújítást követően a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum közreműködésével közúton került jelenlegi helyére. Vigyázzunk rá, mert a XIX. század leglátványosabb gépészmérnöki alkotása már történelmi és műszaki emlék, nemzeti kincs!

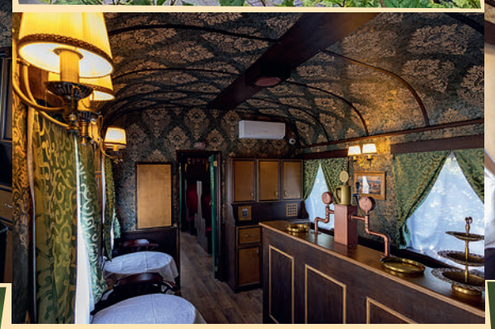

Fotók: Kőmíves András

Martonvásári kitekintő

Séta és romantika a kastély ősfái között

Pár percre a Velencei-tótól, annak vonzáskörzetében található Martonvásár – a város, melynek története összefonódott a Brunszvik-család életével. A nemesi család kastélya, csodálatos angolparkja, a felvirágoztatott mezőgazdaság, a ma is pezsgő kulturális élet sokakat vonz minden szezonban a környékre. Íme a legizgalmasabb tudnivalók a látogatók számára.

Fotók: Kőmíves András, S. Töttő Rita

Káprázatos angolpark

Martonvásár központjában sétálva a látogató elsőként a Brunszvik-kastély parkja felé veszi az irányt. A 40 hektáros angolpark 1953 óta természetvédelmi terület, 2020 óta pedig örökségvédelem alatt álló történeti kert. Akinek e park fái között vezet az útja, olyan óriás kocsányostölgyek, kislevelű hársok, tóparti mocsárciprusok között sétálhat, amelyek már a 18. század végén is álltak. A sokat látott famatuzsálemek között megtalálható például Brunszvik Teréz „Hársfa-körönd Köztársaságának" utolsó tagja, egy 230 éves kislevelű hárs is.

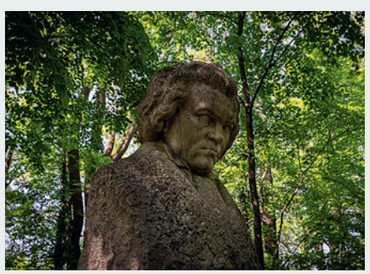

Beethoven ma is „ott van" a kastélyparkban

A martonvásári kastélyban ma tudományos munka folyik, a látogatókat pedig az Agroverzum és a Beethoven Emlékmúzeum várja

A mezőgazdaság történetét feldolgozó kiállítással az Agroverzumban találkozhatnak az érdeklődők

A Beethoven Emlékmúzeumban számos tárgy mesél a Brunszvik nemesi család életéről

Interaktív, izgalmas és érthető – ezért a fiatalokat is leköti a látogatóközpont tárlata

Csipkés ékszerdoboz

A hófehér, csipkés kastély ma a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont otthona, melyben az Agroverzum látogatóközpont mellett a Beethoven Emlékmúzeum is helyet kapott.

A 2020-ban megújult interaktív, állandó kiállítás a zeneszerző és a Brunszvik-család kapcsolatának történetét dolgozza fel. Nem hiányozhat tehát belőle a zene, az animáció, a fotódokumentumok sokasága és természetesen a korszak eredeti műtárgyai, eszközei sem. Ikonikus darabok is megtalálhatók a tárlaton, ilyen például a Beethoven hajfürtjét tartalmazó medál vagy a Brunszvikok Streicher márkájú fortepianója, amely 1829 óta áll Martonvásáron.

Romantika a múltból

A kastély közelében szoboregyüttes áll, amely egy be nem teljesült, de máig ismert romantikus kapcsolat emlékét idézi: Beethoven és a „halhatatlan kedves" alakját őrzi az alkotás. Brunszvik Jozefin és Beethoven egymásba szeretett – érzelmeikről tizennégy szerelmes levél és Jozefin válaszai tesznek tanúbizonyságot. *„Amikor megismerkedtünk, szilárdan eltökéltem, hogy a szerelemnek a legkisebb szikráját sem engedem ébredezni magamban, de ön legyőzött engemet… Sokáig – sokáig tartson – a szerelmünk…"* – állt a szerelmes zeneszerző egyik levelében, aki házasságot remélt ettől a kapcsolattól. Ám a köztük lévő társadalmi különbség sosem engedte, hogy az álom megvalósuljon.

Az agrártudományok magyarországi fellegvára

Ilyen történelmi és természeti körülmények között működik a kastélyban az Agrártudományi Kutatóközpont,

melynek kutatótömbjeiben a Mezőgazdasági, Növényvédelmi, valamint a Talajtani és Agrokémiai Intézet működik. Az Agroverzum élményalapú látogatóközpontban pedig a gyerekek, családok, csoportok is remek tapasztalatokat szerezhetnek a mezőgazdaság világából: interaktív bemutatók szólnak a klímaváltozásról, a legújabb tudományos eredményekről, a növénynemesítés 21. századi kérdéseiről.

Programok

De Martonvásár még ennél is többet nyújt a látogatóknak: kulturális és ismeretterjesztő programok sokaságát, melyek java része a kastély környékén, a martonvásári tereken kap helyet. Íme néhány a következő időszak kínálatából:

Július 27. 10:30-tól interaktív zenei gyerekfoglalkozás, 16 és 17 órakor zenés parkséták a Brunszvik-kastély parkjában

Augusztus 24. 10:30-tól interaktív zenei gyerekfoglalkozás, 16 és 17 órakor pedig zenés parkséták a Brunszvik-kastély parkjában

Szeptember 21. 10:30-tól interaktív zenei gyerekfoglalkozás, 16 és 17 órakor pedig zenés parkséták a Brunszvik-kastély parkjában, 17 órától a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekar kamarakoncertje

Szeptember 22. 9 órától kincskereső játék

Szeptember 27. 18 órától kutatók éjszakája

Erősödő érzelmi kötődések

Prieger Zsolt, az Anima Sound System frontembere: „Most kezdődik minden el…”

Úgy ismeri a környéket, mint aki ezer éve itt él. Prieger Zsolt, az Anima Sound System frontembere azonban csupán öt éve választotta otthonául a térséget, azon belül is Martonvásárt. A Brunszvik Terézhez írt könyve ide köti, de irodalmi estjei, lemezbemutató koncertjei gyakran elszólítják otthonról. A térséghez kötődő kulturális és természeti vonzalmáról mesélt a Velencei-tó magazinnak.

Zenekara, az Anima Sound System most kezdte következő harminc évét

– Hogy került Martonvásárra és miért pont ide költözött?

– Szerencse és kegyelem keveredett össze ebben a döntésben. Egy percig sem bántuk meg az elmúlt öt évben. Szerelmes vagyok a városba, a patakpartba, a kastélyparkba, a kertünkbe, a virágokba, amiket magam ültettem. Napestig sorolhatnám.

– Mit ad önnek a Velencei-tó térsége? Kulturális tekintetben mi érintette meg leginkább?

– A Velencei-tó is az én világom, órákig tudom nézni a vízét, de idejárunk a gyerekekkel is nyáron. A keresztlányaim imádják a partot és a hattyúkat is. A Beethoven-mánia megvolt Martonvásár nélkül, de most a személyes érintettségtől, az intim kapcsolattól felerősödött az is. Olyan ez, mint hogy Vajda János művei iránti elfogultságom erősíti Válhoz való kapcsolatomat, vagy Vörösmarty-rajongó voltam Kápolnásnyék közelsége nélkül is, de elképzelhető, hogy most milyen erős lett ez az érzelem!

– Mivel készül az Anima az idei évben?

– Nemrégiben jelent meg az új lemezünk, a DERKOVITS, amely a hősökről szól, személyes és kollektív hőseinkről. Róluk írtam az új dalokat: Simon Weilről, Archipenkoról, afrikai gospelekről vagy éppen Derkovitsról, a festőről, akin gyermekkoromban, Szombathelyen felnőttem. Meg persze a gyerekkor apropóján az újrakezdésről. Ahogy az egyik új dalunk mondja: „Most kezdődik minden el”, és én ezt komolyan is gondoltam. Szívesen jönnénk játszani a Velencei-tó partjára. De már dolgozom az új albumon, a *Jerusalem, My Love* című, amely szintén koncertlemez lesz, a zsidó-keresztény hagyományt járja körül a kísérletezés és a tánczene segítségével, sok-sok helyben, Jeruzsálemben készített felvétellel.

– Milyen irodalmi, művészeti előadásokkal ajándékozza meg 2024-ben a közönséget?

– Az eddig elkészült 14 estemet – melyek Hamvastól Szerb Antalon át Pilinszkyig, a zsoltárokig – viszem mindenfelé, de lesz egy újabb is, amelyet Borbély László zongoraművész barátommal közösen prezentálunk év vége felé. Orosz irodalom és orosz klasszikus zene, és persze sok koncertet adunk az Anima Sound System-mel, mely most kezdte el második 30 évét.

– Vannak-e kedvenc kikapcsolódási helyei, pontjai, eseményei a lakókörnyezete körül?

– Rengeteg! Sok személyes is, ami nem sokat mond a turista-menetben lévőknek: a patakpart a martonvásári lakópark mögött, a kiserdő, séta Tordasra. De nagy kaland a váli pizzéria meglátogatása is, hiszen Vál egyébként is az én kis Toszkánám, csodás hely, nagy élmény, akárcsak átsétálni Tordasról Gyúróra, vagy éppen a másik irányba, Kajászóra.

– Feleségével, kutyájával szoktak-e kirándulni a Velencei-tónál?

– Luna habzsolja a vizet, már az első tavaszi napsugarakra kipörgünk a tópartra. Felmegyünk a kilátóhoz, megnézzük Vörösmarty keresztelőtemplomát Nadapon, átugrunk Pázmándra, de ami a szívünk csücske, az a dinnyési madártanösvény, mely ősszel-tavasszal-nyáron, de akár ha nincs ítéletidő, télen is fantasztikus.

– Melyek a térséghez kapcsolódó kedvenc irodalmi, művészeti alkotói és miért pont ők?

– Egyes számú alkotóm és emberem persze Brunszvik Teréz, akiről egy teljes könyvet írtam, pontosabban a hozzá írt fiktív leveleimből válogattam, ráadásul rengeteg képemet, fotómat is a levelekhez „ragasztottam”. Ezek a képek a térségben készültek, egymás mellett figyelnek a Velencei-tó hattyúi és a kastélypark fái, Vajda János háza vagy Vörösmarty hagyománya és egy-egy, a szöveg apropóján odaválasztott képem, amelyeket Párizsban, Jeruzsálemben vagy Rómában készítettem. Érdeklődve figyelem a helyi kulturális akciókat is, a gárdonyi, nyéki történéseket, a Kultfészek sokszínű rendezvényeit, remélem, hogy rengeteg zenés-irodalmi előadásom közül párat bemutathatok itt is a közeljövőben.

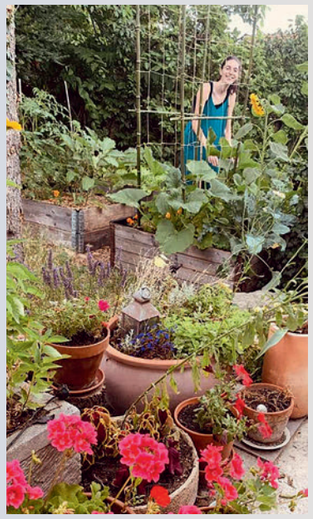

Felesége a kertben alkot

Irodalmi est előtt Magyar Borival

Szerb Antal, Pilinszky, női szentek írásai, bibliai zsoltárok vagy akár a pesti kabaré poénjai mind remek táptalajra találnának e gyönyörű lankákon.

Lányával a patakparton

Fotók: Prieger Zsolt gyűjteményéből, S. Tóth Rita

Anima Sound System koncert - épp Zsolt szeretett városában, Martonvásáron

Az ifjú Bartók Béla zeneakadémistaként

Kárpáti Miklós

Volt-e kapcsolata Bartók Bélának a Velencei-tóval?

HELYTÖRTÉNET

Bartók édesanyja

2) Gárdony Zsigmondné gárdonyi Neumann Róza

Bartók Béla Fejér megyei kapcsolatairól keveset tudunk, ezek számbavétele még várat magára. Annyi bizonyos, hogy 1906-ban Baracson és Dunapentelén gyűjtött, közel hetven népdalt rögzített. 1906. szeptember 29-én Pusztaszabolcson adott fel egy levelet édesanyjának, de valószínű, hogy ez is a gyűjtőúthoz kapcsolódik, itt kellett ugyanis átszállnia a Pentele-Dunaföldvár felé közlekedő vonatra. Kevés tehát az ismert tény, amely a megyéhez kapcsolja, az is inkább a délkeleti részre korlátozódik. Ehhez a leendő megyei összeállításhoz igyekszem hozzájárulni egy érdekes adalékkal. Van egy vékony szál tehát, amely a Velencei-tóhoz köti: néhány olyan személy, család, akiknek Bartók sokat köszönhetett. Ez a kapcsolat a népdalgyűjtést jó fél évtizeddel megelőzi, a művész zeneakadémiai tanulmányainak első évében kezdődik és akadémiai tanári kinevezésével zárul. Bartók levelezése, ezen belül is főként édesanyjával váltott levelei őrizték meg annak az asszonynak (és tágabb családjának) nevét és tapintatos segítségnyújtását, amelyben a fiatal, visszahúzódó és mégis büszke, kérni nem tudó, a segítséget nehezen elfogadó Bartókot részesítette.

Egy mecénás asszony

A jómódú hölgy, Gárdony Zsigmondné Neumann Róza, a századfordulón a fővárosi társadalmi élet sűrűjében mozgott, számos jótékony célú egyesület tagja és bőkezű támogatója (pl. Gyermekvédő Liga), a nők egészségügyi és anyaságra felkészítő képzésének egyik kezdeményezője és propagálója, de tagja a Korcsolyázó Egyletnek és az amatőr karéneklést a gyakorlatban elterjeszteni kívánó Magyar Nők Karegyesületének is. Az ő figyelmét Bartók akadémiai zongoratanára, Thomán István hívta fel nehéz körülmények között élő, rendkívül tehetséges tanítványára, de a jelek szerint Gárdonyné régi ismerőse, Dohnányi Ernő is szólt néhány jó szót „pozsonyi földije” érdekében. Eleinte zongoraművészként hívta meg Benczúr (akkor Nagy János) utcai házában már vagy öt éve működő művészszalonjába, módot adva arra, hogy megismertesse magát a budapesti művészvilággal és kapcsolatokat építsen. Nem sokkal később Bartóknak itt arra is lehetősége nyílt, hogy a szerzeményeit értő közönség és ismert művészek előtt játssza el. Zongoratanítványokat szerzett neki, hogy anyagi helyzetén lendítsen, s mivel ő maga is jól zongorázott (évekkel korábban Dohnányi oktatta), négykezes órákat vett Bartóktól. Tanácsokkal látta el, milyen ösztöndíjakra érdemes pályáznia, anyagilag úgy segítette, hogy ne hozza kellemetlen helyzetbe: egy jelentősebb összeget például azzal ajánlott fel, hogy valamelyik családtagja bízta meg, keressen olyan tehetséges művészt, aki rászorul… Amikor Bartók komolyan megbetegedett és létfontosságú volt a megfelelő táplálkozás, szüleivel felváltva rendszeresen ebédeltették. Lábadozása idejét azután orvosi tanácsra a dél-tiroli Meranban töltötte édesanyjával, Gárdonyné jelentős támogatásával. Az asszony külföldi kapcsolataiból is profitált, nyugati útjain rendszeresen ajánlóleveleket kapott tőle befolyásos külföldi családokhoz, művészekhez („Dohnányitól egy ajánlólevelet kaptam, Gárdonynétól ötöt…”). Mindez fővárosi történet, de van-e Gárdonyné esetében kapcsolódás Fejér vármegyéhez és a Velencei-tóhoz? Van, kétszeresen is van.

Tókörnyéki birtokok

A férj, dr. Gárdony Zsigmond, a magas rangú belügyminisztériumi tisztviselő 1900-ban magyarosított, eredeti neve Singer volt. Gárdonyban született, apja,

4) Dohnányi Ernő 1900-ban, édesanyjával

5) Thomán István, Bartók Béla tanára

Singer Ede az 1860-as évek első felében vásárolt meg egy nemesi birtokot Gárdonyban, ami azt a különleges helyzetet eredményezte, hogy nemesi cím nélküli izraelitaként a református egyházzal szemben kegyúri jogokat és kötelezettségeket kellett vállalnia. (Becsületére legyen mondva, ezt nem csak teljesítette, de 1866-ban még meg is toldotta egy nagy értékű, a református templomba kerülő toronyórával.) A Singer-család tagjai vagy nyolcvan éven át fontos szerepet töltöttek be Gárdony, Dinnyés és Velence gazdasági- és közéletében. (Kúriájuk a Bóné Kálmán utcai általános iskola déli szárnya helyén állt, a Gárdonyi-félszigetnél pedig a mai napig az ő nevüket viseli a Singer-nádas!)

1900-ban a családtagok többsége egyszerre magyarosította nevét Gárdonyra. Zsigmond ugyan a fővárosban élt, a gárdonyi birtokot testvére, Antal vitte tovább, de a környékhez tartozását azzal is jelezte, hogy amikor a király 1916-ban nemesi rangra emelte, a „kápolnásnyéki" előnevet választotta.

Felesége, Neumann Róza nem csak férje, hanem szülei révén is kapcsolódik a környékhez. Apja, Frigyes, a Pápáról indult dúsgazdag budapesti nagykereskedő 1884-ben az akkor közigazgatásilag Gárdonyhoz tartozó Szerecsenpusztán (a mai Elzamajor területén) vásárolta meg Markusovszky József 600 holdas nemesi birtokát. Hogy gazdaságosabban művelhesse, a tulajdonába került földekhez a káptalan pákozd-dinnyési uradalmából bérelt nagyobb területet, de a dinnyési út túloldalán, a Balogi-birtokból is művelt egy részt (még ma is létezik „Neumann(Nájmon)-rész" nevű seregélyesi dűlőnév). A források szerint a család Budapest mellett a szerecseni udvarházban is gyakran megfordult, s amikor 1888-ban Frigyest gazdasági tevékenységéért nemességgel jutalmazta Ferenc József, a „gárdonyi" előnév került a Neumann elé. Gárdonyi Neumann Róza 1893-ban ment hozzá Singer Zsigmondhoz, teljes neve azután, 1916-tól „kápolnásnyéki dr. Gárdony Zsigmondné gárdonyi Neumann Róza" volt. Nem csoda, hogy ez a sok Gárdony-Gárdonyi szegény Bartókot is megkeverte: édesanyjának írt leveleiben Róza szüleit hol Neumannékként, hol öreg Gárdonyékként emlegette…[1]

Gárdonyné, „a zene múzsája"

Bartók kapcsolata Gárdonyékkal hat esztendeig tartott, ugyanakkor viszonyukban érdekes kettősség figyelhető meg. Róza (és férje) folyamatosan támogatta figyelemmel, étkeztetéssel, pénzzel, pénzszerzési lehetőséggel és kapcsolataival. A fiatal Bartók azonban a keresztény középosztály öntudatos tagjaként nehezen tudta legyűrni idegenkedését a gazdag zsidó nagypolgároktól, akiknek támogatására viszont rászorult („Gárdonyné is mindig a javamat akarja és mindenképpen segítene rajtam, de azért vele szemben alapjában véve mégis idegen vagyok" – 1903. június 1.) Édesanyjának többször is ír arról, hogy szíve szerint inkább a hozzá hasonló hátterű családokkal tartaná a kapcsolatot, de azok meggyőzték, hogy ebben a körben (Gárdonyék, Kunwaldék[2], Thománék, Arányiék) művészi pályáját sokkal biztosabban egyengetheti. Művészi kvalitása, közismert zárkózottsága mindenesetre lehetővé tette számára, hogy a kínosnak érzett „kéregetéssel" ne maga forduljon Gárdonyéhoz – ezt a levelek tanúsága szerint édesanyja intézte, aki rendszeres levelezést folytatott támogatójukkal.

Hogy az említett idegenkedés nem annyira „faji", inkább vagyoni és kulturális különbség miatt lehetett, az abból is látszik, hogy zongoratanárával, az ugyancsak zsidó hátterű Thomán Istvánnal szemben egyszer sem ad hangot hasonló fenntartásnak, sőt, visszaemlékezéseiben nagy elismeréssel és hálával emlegeti, az Arányi családnak pedig javára írja az egyszerűen vitt házat.

Különös módon mégis Bartókéktól ered a Gárdonynéra vonatkozó, költőies (kissé hízelgő) név: „a zene múzsája". Iványi-Grünwald Béla, a neves történész élete utolsó harmadát emigrációban töltötte, a zsidótörvények elől menekült Londonba, majd a Rákosi-Kádár-rendszer kritikusa volt a BBC magyar adásánál. Gyűjtötte a magyar vonatkozású anyagokat s az Irodalmi Újságban 1961-ben közreadta Gárdonyné pozsonyi barátnőjének levelét, amiben Bartókékat, valószínűleg Bartók édesanyját idézve nevezi így a címzettet. Ugyancsak Iványi-Grünwaldnak köszönhetjük Gárdonyné Neumann Róza egyetlen fellelhető fényképét: ahogyan a levelet, ezt is Kanadából, az egyik Gárdony-fiútól sikerült közlésre megszereznie. Kettőjük kapcsolata a jelzett kettősségtől függetlenül kölcsönösen előnyös volt: Bartók Gárdonyné segítségével átvészelte a pénztelen és betegséggel terhes időszakokat, kapcsolatokra tett szert, ugyanakkor zongoristaként és zeneszerzőként is a Gárdony-család művész szalonjának egyik attrakciója volt, így az asszony is profitált a támogatásaiból.

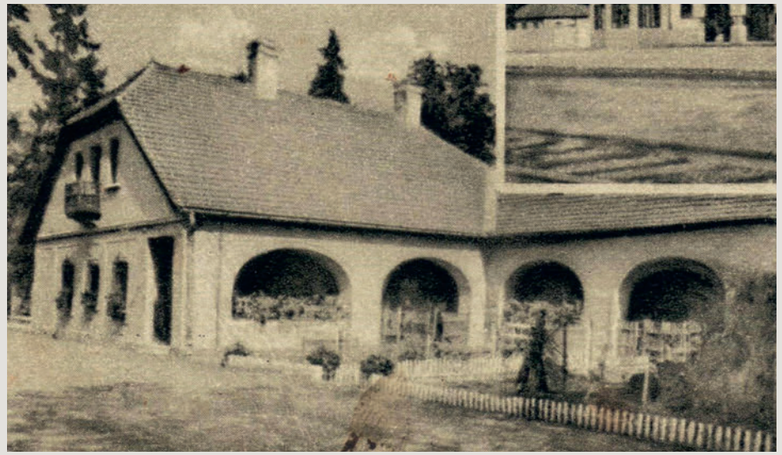

A gárdonyi Gárdony-kúria az 1930-as években

A kapcsolat vége

1907-ben Bartók zeneakadémiai tanári kinevezést kapott. (Éppen Thomán István helyére került, panaszolta is, hogy a rosszindulatú szóbeszéd szerint kitúrta volna mesterét.) Ekkortájt született Gárdonyné utolsó levele Bartók édesanyjához. További segítséget ajánlott benne, amit Bartókné finoman ugyan, de visszautasított, utalva arra, hogy az akadémiai tanári állás már biztosítja fia megfelelő egzisztenciáját. A „múzsa" értett a szóból, a továbbiakban nem levelezett Bartókékkal, (ettől kezdve Bartók leveleiben, írásaiban sem bukkan fel Gárdonyné neve) – de sokatmondó a tény: nincs nyoma annak, hogy Róza asszony ezután bárki mást hasonló módon felkarolt volna.

1906-ban Róza apja meghalt, az örökösök pedig eladták a szerecseni birtokot, ezzel Neumann Róza személyes kötődése megszűnt a Velencei-tó környékéhez, csak férje családi kapcsolata maradt meg, bár a gárdonyi birtokot öröklő testvér halálával az is lazult. Nincs nyoma annak, hogy Gárdonyék vagy Neumannék meghívására Bartók valaha is járt volna a Velencei-tó környékén, Szerecsenpusztán vagy Gárdonyban – így marad ez az áttételes, de eddig kevéssé ismert kapcsolat a Bartók-életrajzban.

(1) A Singer-Gárdony-Neumann család nem csak Bartóknak, de a késői zenetörténeti kutatóknak is feladta a leckét. A Kelemen Éva szerkesztette Dohnányi Ernő családi levelei (Bp.2011) névmagyarázata például Singer Zsigmondot nem a miniszteri titkárral, hanem az azonos nevű Pester Lloyd-újságíróval azonosítja, de a Neumann-névre sem a valódi megoldást közli – holott ezt Gomboczné Konkoly Adrienne már húsz évvel korábban sikerrel megtette. Igaz, ifj. Bartók Béla „Apám életének krónikája" című alapvető kézikönyvében is keveri a két családot.

(2) Dohnányi első felesége Kunwald Elza volt – nincs kizárva, hogy e polgárcsaládhoz is Dohnányi, az ekkor már európai hírű zongoraművész és zeneszerző egyengette kezdetben Bartók útját.

Források:
– Bartók Béla családi levelei. Szekr. Ifj. Bartók Béla (1981. Zeneműkiadó) és Bartók levelezését közlő féltucatnyi kiadvány
– ifj. Bartók B.: B.B. műhelyében (Bp. 1981)
– ifj.Bartók B.: Apám életének krónikája
– Dohnányi Ernő családi levelei (Bp.2011) 40.sz. levél
– Magyar Zene, 1990 (31. évfolyam, 1-4. szám)1990-03-01 / 1. szám / Gomboczné Konkoly Adrienne: Gárdony Zsigmondné, egy pártfogó a fiatal Bartók Béla életében (egykori OSZK-s főnököm, Gombocz István özvegye írta)
– Századok – 2019 / 2. szám: Jakab Réka: A pápai Neumannok. Adalékok a 19. századi családi karriertörténetek kutatásához
– Szikoráné Kovács Eszter: Seregélyes helynevei (1993)
– HU BFL VII.168 1884 370 és 371 (a Markusovszky-birtok megvásárlása)
– Arcanum, Hungaricana, Eleveltar és más digitális forrásgyűjtemények
– saját dokumentum- és képgyűjtemény

HELYTÖRTÉNET

Agárdi zsidó strand.
(Forrás: Fortepan 74272)

AGÁRDON MEGNYILT AZ ELSŐ MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ STRAND. A velencei-tó melletti Agárdon ugy oldották meg a zsidó nyaralók kérdését, hogy külön „Zsidó strand" felirásu partrészt bocsátottak rendelkezésükre. A zsidók csak ezen a strandon fürödhetnek Agárdon.

Az agárdi zsidó strand megnyitása.
(Forrás: Ellenzék 1941. július 28.)

Kárpáti Miklós

„ZSIDÓ STRAND" AGÁRDON

Az internetes felületeken, a nyomtatott sajtóban gyakran feltűnik egy háború előtti agárdi fénykép, (lapunk előző számában is találkozhattak vele) amin ZSIDÓ STRAND feliratú jelzőtábla mutat balra. A kép a Fortepan gyűjteményéből származik, felirata szerint 1943-ban készült és Rostás Gábor adománya révén vált hozzáférhetővé. Mivel az évszámok a Fortepan esetében gyakran hozzávetőlegesek (vagy az adományozó vagy a képet rögzítő saccolásán alapulnak), logikusan következtetve sokszor 1944-es évszámmal adják közre. A dolog könnyebbik végét megfogva általában az antiszemitizmus késői megnyilvánulásának könyveljük el és gyorsan továbblépünk. . ., pedig érdemes egy kicsit utána kutakodnunk. Az ugyanis kiderül a képből, hogy 1943–1944-ben ott állt a tábla, de nem tudjuk, mikor és milyen körülmények között került az agárdi tópartra. A fénykép nem nyújt támpontot arra, hol is állt a tóparton a tábla, ehhez egy másik Fortepan-képet kell segítségül hívnunk, amely a strand bejáratát ábrázolja, de tóparti hátterében ott a feliratos tábla. Eszerint a tábla a belépő megvásárlása vagy a bérlet felmutatása után azonnal eligazította az érintett vagy a faji alapon elkülönülni vágyó strandra látogatót. . . Ugyanebből következik, hogy a zsidó atyafiak és leányok számára az agárdi strandon belül, annak déli végében alakították ki az elkülönített részt.

Előzmények

A történet megértéséhez legalább fél évtizeddel korábbra kell visszanyúlnunk, a zsidótörvényekhez. Az első és második zsidótörvény (1938, 1940) elvben a magyarországi zsidóság gazdasági túlsúlyának csökkentésére szolgált volna (az értelmiségi „túlreprezentáltság"-ot a húszas évek elején meghozott – és 1928-ban visszavont – egyetemi numerus clausus-rendelkezéssel korlátozták), de már készülőben volt a vegyesházasságot öt éves türelmi idővel korlátozó-tiltó törvény is. Néhány fajvédelemtől buzgó sajtómunkás és helyi politikus aztán homlokára csapva ráébredt, hogy a nemkívánatos vérkeveredés a strandoló fiatalokat fenyegeti leginkább, ahol az egyre rövidülő fürdőruhák egyre kisebb teret engednek a faji öntudatnak. . . E felismerést aztán sajtóhadjárat követte: a magyarság és a zsidóság gyökeresen eltérő erkölcsi nézeteitől az egészségügyi kívánalmakig sok-sok érvet rángattak elő. A közös strandolás gordiuszi csomóját aztán 1941 májusában Endre László alispán (neve az 1944-es év eseményeit ismerők számára ismerősen csenghet) vágta át azzal a radikális helyi rendelkezésével, amivel Pest–Pilis–Solt–Kiskun vármegye területén egyszerűen kitiltotta a nem helyben lakó zsidókat a fürdőhelyekről. Természetesen lakossági kezdeményezés alapján. . . Keresztes-Fischer belügyminiszter azonban nem féltette annyira a magyar jövőt, mint Endre László, így a magyar törvényeket alapul véve megsemmisítette az alispán rendeletét.

„Úttörők" Agárdon

Az elvetett mag azonban kicsírázott, és első „bimbóját" két hónap múlva, 1941 júliusában éppen Agárdon hajtotta. Tanulva Endre László kudarcából, a teljes tiltás helyett a kevésbé támadható elkülönítés mellett döntöttek. Nem tudjuk, hogy a kezdeményezés a nyaralótulajdonosoktól indult vagy a fürdőigazgatóság kívánt elébe menni az esetleges igényeknek, a lényeg az a kétes dicsőség, hogy az országban elsőként Agárdon létesítettek zsidók számára kijelölt külön strandrészt. Írott nyoma nincs, legfeljebb családi emlékek alapján lehetne kideríteni, szót emelt-e valaki az elkülönítés ellen? Érdekes lenne megtudni azt is, hogy technikailag hogyan módosították a strand rendjét, például a szinte egymásba érő, magántulajdonú öltözőkabinok használatát hogyan szabályozták? Nem olyan lényegtelen kérdések ezek, mert a részletekből derülne ki, hogy az elkülönítés teljes volt-e vagy csak tessék-lássék, a korszellemnek úgy-ahogy megfelelve működött. Amíg ez kiderül, eljátszhatunk a gondolattal, milyen különleges látvány lehetett (volna), amikor a tónál gyakran megforduló Jávor Pál, a mozijáró hölgyek bálványa, feleségét követve, tüntetően elsétál az agárdi zsidó strand irányába. . .

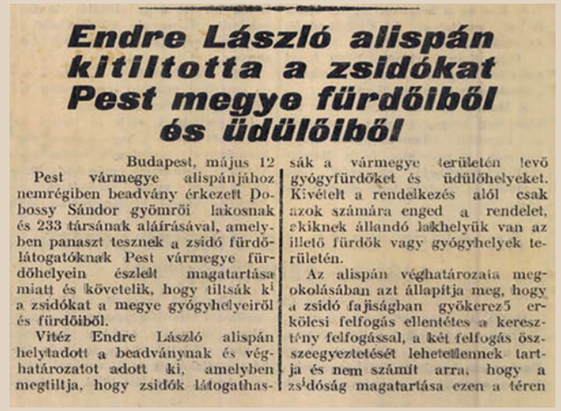

Endre László alispán kitiltotta a zsidókat Pest megye fürdőiből és üdülőiből

Budapest, május 12

Pest vármegye alispánjához nemrégiben beadvány érkezett Dobossy Sándor gyömrői lakosnak és 233 társának aláírásával, amelyben panaszt tesznek a zsidó fürdővendégeknek Pest vármegye fürdőhelyein észlelt magatartása miatt és követelik, hogy tiltsák ki a zsidókat a megye gyógyhelyeiről és fürdőiből.

Vitéz Endre László alispán helyt adott a beadványnak és végzést adott ki, amelyben megtiltja, hogy zsidók látogathassák a vármegye területén levő gyógyfürdőket és üdülőhelyeket. Kivételt a rendelkezés alól csak azok számára enged a rendelet, akiknek állandó lakhelyük van az illető fürdők vagy gyógyhelyek területén.

Az alispán végzésének határozatai megokolásában azt állapítja meg, hogy a zsidó fajiságban gyökerező erkölcsi felfogás ellentétes a keresztény felfogással, a két felfogás összeegyeztetését lehetetlennek tartja és nem számít arra, hogy a zsidóság magatartása ezen a téren

Endre László helyi rendelete. (Forrás: Magyar Élet 1941. május 13.)

— A belügyminiszter megsemmisítette Pest megye alispánjának fürdőrendeletét. Pest vármegye hivatalos lapja közli *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszternek ez év junius 15-én kelt véghatározatát, amely szerint a belügyminiszter megsemmisitette Pest megye alispánjának május 5-én 27.845/1941. kig. szám alatt kelt azt a határozatát, amellyel a zsidókat eltiltotta a pestmegyei gyógyfürdők, éghajlati gyógyintézetek, gyógy- és üdülőhelyek stb. látogatásától, illetőleg igénybevételétől. A belügyminiszter véghatározatának megokolása szerint Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánjának határozatát azért kellett megsemmisiteni, mert a határozatnak nincs törvényes alapja. A belügyminiszter véghatározatáról Pest vármegye alispánját az összes iratok kiadásával megfelelő eljárás végett értesitette.

A Pest megyi rendelet megsemmisítése.
(Forrás: Ujság 1941. július 17.)

Agárdi strand bejárata. (Forrás: Fortepan 74271)

Jávor Pál és felesége. (Forrás: internet)

Mészáros András
természetfotós az élővilág velencei-tavi megörökítője

Láthatatlan porszem a természetben

Fotók: Mészáros András

A természet rajongójaként a Velencei-tó adta meg Mészáros Andrásnak az ihletet a fotózáshoz. Varázslatos felvételei azért is különlegesek, mert a természet számára nem egy színpad, ahol a szereplők bármikor újrarendezhetők. Az életet a maga valóságában tárja elénk, melyben az állatok a mindennapjaikat élik. Hogy ez miért is olyan fontos? Erről is mesélt a Velencei-tó magazinnak.

– Milyen kapcsolat fűzi a Velencei-tóhoz?

– Székesfehérváron születtem, de 3 éves korom óta élek a Velencei-tónál, jelenleg éppen Gárdonyban. Itt volt szerencsém megismerni a tó élővilágát, hiszen már gyermekkorom óta rajongásig szeretem a természetet. Az itteni élővilág pedig pont nekem való! Minden percet megpróbáltam kihasználni, hogy az erdőket-mezőket járjam. Távcsővel, nagyítóval, magaslesre ülve órákig figyeltem az erdő-mező lakóit. Mindig élt bennem a vágy, hogy a kint tapasztalt élményekből képi formában visszaadjak valamit másoknak és megmutassam, amit én láttam. Először a képi ábrázolás egyéb formáiban gondolkodtam: rajzoltam grafittal, tussal, festettem ecsettel, így szerettem volna mások számára is láthatóvá tenni az élményeimet. A fényképezőgépet egy ideig csak azért használtam, hogy megfelelő dokumentációs anyagot gyűjtsek össze a munkához. Később azonban rájöttem, hogy a fényképezőgép is megfelelő eszköz lehet az alkotáshoz, amellyel szintén lehet művészi igényességű képeket alkotni. Előnye volt, hogy így még több időt tölthettem kint a természetben. Így elmondhatom, rövid átmenetet követően lettem természetfestőből természetfotós. Az élet hozta így…

– Hogyan képzeljünk el egy-egy természetfotós túrát?

– A fotós túra az én esetemben sosem szervezett, akkor tudom a legjobb képeket készíteni, ha eltűnök a fajok elől, amelyeket szeretnék megközelíteni. Láthatatlan porszemnek kell tehát lenni! S nem mellesleg, ismernem kell az egyes fajok viselkedését ahhoz, hogy tudjam, mikor és hogyan lehet megközelíteni őket. De még így is rengeteg próbálkozást követően tudom kitalálni a megfelelő módszereket, amelyek után nem vesznek észre. Valamikor a cserkelés válik be, máskor az álcaruha és a leskunyhóban eltöltött hosszú órák sora. Amikor madarakat fotózok, előre megépített mobil lesben ülök, ahová akkor megyek be, amikor ők még alszanak és akkor jövök ki, amikor már nem láthatnak engem. Nem az a célom ugyanis, hogy menekülés közben kapjam őket lencsevégre. A mindennapi életük közben szeretném látni és megörökíteni őket.

– Mit tanácsol a kezdő természetfotósoknak?

– Kellő alázattal közelítsék meg a témát: tanuljanak a fajok viselkedéséről, ne csak a fényképezésről, mert ugyanolyan fontos tudás ez is! Ne a siker legyen a cél, hanem a természet szeretete és élvezete! A türelem ezen a területen alapkövetelmény, csak annak ajánlom, akinek ebből van bőven.

– A Velencei-tó térségében hol vannak a legalkalmasabb helyszínek, melyek a kedvencei?

– Hadd közelítsem meg úgy a kérdést, hogy a természetfotózás tág fogalom. Nagy teleobjektívvel a vad- és madárfotózás, a makróobjektívvel a nagyító alatt szemlélt természet pillanatai örökíthetők meg. Általánosságban a tó környékén a Dinnyési-fertő a kedvencem, ott készítettem a felvételeim kilencven százalékát. Azon belül is az elhagyatott részeket szeretem, ahol nincs emberi zavarás. Ilyen például a sikotai tocsogó – amely az Elzamajor és a Dinnyési-fertő közötti részen található. Ez annyira elhagyatott, olyan nehezen megközelíthető, hogy itt teljes valóságában tárulhat elénk az élő természet. Olyan csodálatos élővilág van itt, amely nagy ritkaság az egész világon! Rendkívül büszke vagyok, hogy részese lehetek ennek a paradicsomnak, és megmutathatok belőle pár képkockát azoknak is, akik sosem jutnának el ide.

HIRDETÉSI TARIFÁK

Érvényes: visszavonásig

FELÜLET	LISTAÁR (NETTÓ)
B2	650.000,- Ft
B3	650.000,- Ft
B4	1.500.000,- Ft
Belív 2/1	700.000,- Ft
Belív 1/1	400.000,- Ft
Belív 1/2 (álló)	200.000,- Ft
Belív 1/2 (fekvő)	200.000,- Ft
Belív 1/3	130.000,- Ft
Belív 1/4	100.000,- Ft

FELÁRAK ÉS ENGEDMÉNYEK

SZÖVEGOLDALI FELÁR:	50%
SZPONZORÁLT SZERKESZTŐSÉGI TARTALOM:	50%
TECHNIKAI KÖLTSÉG:	15%

HELYFOGLALÁSI ÉS ANYAGLEADÁSI INFORMÁCIÓ

A kiadvány 10 ezer példányban jelenik meg. A kész anyagokat 15 Mb terjedelemig e-mailben, JPG, TIF vagy PDF formátumban, 300 dpi felbontásban, CMYK színbontásban, proof csatolásával tudjuk elfogadni.

VELENCEI-TÓ – Kulturális, idegenforgalmi, gasztronómiai, gazdasági magazin. Megjelenik évente kétszer, illetve tematikus számokkal alkalmanként. Kiadja a Velencei-tavi Kistérségért Alapítvány, 2475 Kápolnásnyék, Deák Ferenc utca 10., Telefon: +36-30 211-1846, www.velma.hu, e-mail: szerkesztoseg@velma.hu. ISSN 2677-0504. Megjelenik 10 000 példányban. Hirdetésfelvétel a szerkesztőség elérhetőségein lehetséges.

HAMAROSAN NYITUNK!

A tókörnyék legjobb borai kedvező áron!

- minőségi palackos borok
- nagyobb kiszerelésben (2, 3 és 5 l-es) minőségi borok
- kisüzemi sörök
- elsőrangú kézműves sajtok
- Tokaji borok

Az italok helyben fogyasztására,
kóstolására is lesz lehetőség!

Nyitva tartás:

Május 1. és szeptember 30. között
Szerda-csütörtök-péntek 16:00-21:00
Szombat 9:00-22:00
Vasárnap 12:00-18:00

Október 1. és április 30. között
Szerda-csütörtök-péntek 16:00-19:00
Szombat 9:00-18:00

agárdi borbár

**Agárdon a posta mögött,
a büfésorral szemben**

HÁZIGAZDA: ÓBUDAI EGYETEM

EFOTT

CSAK SZABADON

AZ ÉV LEGNAGYOBB EGYETEMI BULIJA!

4 NAP ✦
10 HELYSZÍN ✦
100+ FELLÉPŐ ÉS NAPPALI PROGRAM

VELENCEI-TÓ, 2024.07.10-14.

AZAHRIAH
DZSÚDLÓ
HALOTT PÉNZ

BETON.HOFI ✦ BSW ✦ BYEALEX ÉS A SLEPP ✦ CARSON COMA
FOLLOW THE FLOW ✦ HOUSE PIKNIK ✦ KORDA85 ✦ KRÚBI
MAJKA ✦ MANUEL ✦ OTL ✦ POGÁNY INDULÓ
PUNNANY MASSIF ✦ T.DANNY ✦ VALMAR ✦ WELLHELLO

HÖOK u-style universum.hu ÓBUDAI EGYETEM ÓBUDA UNIVERSITY
MBH BANK Auchan MVM Coca-Cola KINLEY Dreher HELL ENERGY DRINK